СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 121. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го ТРАВНЯ 1949. No. 121. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 26, 1949. VOL. LVII

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States: FIVE CENTS Elsewhere

ПОГОДИЛИСЯ НА ТРИ БІЛЬШІ ЗАКОНОПРОЄКТИ ПЕРЕД ЗАМКНЕННЯМ КОНГРЕСУ

Вашингтон, 24 травня. — Демократичні провідники конгресу відбули конференцію з президентом Труманом у справі необхідного законодавства перед відроченням конгресу та прийшли до висновку, що три били мусять бути ухвалені перед вакаціями. До примусових законопроєктів належать: Скасування робітничого закону Тефта-Гартлі, ратифікація Північно-Атлантійського Договору сенатом і продовження пакту про взаємну торгівлю. Коли б ці били не перейшли, тоді наради конгресу продовжаться поза день 31 липня, коли то мали б початися конгресові вакації до кінця року. До законопроєктів, які не можуть прийти на денний порядок перед відроченням конгресу, зараховують: збільшення податку на чотири біліони, розширення суспільного забезпечення, поправка до теперішнього іміграційного закону для допущення 339,000 іміґрантів зі скитальщини, підвищення мінімума робітничої заплати. Деякі демократичні конгресмени, почувши про обмежену програму конгресу перед його відроченням, висловили велике невдоволіття. Зате президент, як кажуть, був вдоволений з дотеперішньої праці конгресу.

АРМІЯ ОДОБРИЛА БУДОВУ НАЙДОВШОГО МОСТУ В СВІТІ.

Інженери армії одобрили плян побудови мосту з Бруклина понад морську протоку до Стейтен Айленд. У такий спосіб будуть злучені два форти, які боронять приступу до Ню Йорку з моря, а саме Форт Гамилтон, у Брукліні й Форт Водсворт, на острові Стейтен Айленд, який є дільницею міста Ню Йорку. За побудову того моста йшла боротьба впродовж 40 років. Були закиди, що на випадок війни він буде збомбардований. Крім цього, мешканці Стейтен Айленду протестували проти напливу нових людей з Ню Йорку. Тепер перемогла думка, що міст буде не тільки лучником між дільницями міста Ню Йорку, але теж і між східними і західними стейтами, бо зі стейтів Нової Англії можна буде їхати берегами моря до Стейтен Айленду, а звідти через мости в Бейоні й Перт Амбою до стейту Ню Джерзі, а потім до Пенсилвенії й дальше на захід. Це мав би бути міст на ланцюхах, а його головний лук понад протоку („Нарровс") мав би мати 4,620 стіп довжини. Досі найдовшим мостом в світі є міст Золотих Воріт понад протоку в Сан Франсиско, який має 4,200 стіп довжини. Новий міст у найвищій точці, підносився б на 237 стіп понад море. На підставі теперішніх цін будова моста мала б коштувати 78,000,000 долярів.

СОЛИВАН ЗАЛИШИВ СЕКРЕТАРІЯТ МАРИНАРКИ.

Вашингтон. — Джан Л. Соливан, формально залишив становище секретаря маринарки у вівторок. При працанні явилися в будинку Пентаґону високі урядовці й його близькі співробітники, а батерія маринарів на пості в Квантіко, у Вест Вірджинії віддала почесну сальву з 19 гарматних вистрілів. На його місце прийшов як секретар маринарки Франсис П. Метюс.

ТОРГИ ЗА ПОЗИЧКУ ДЛЯ СХІДНИХ ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Вашингтон, 24 травня. — Міжнародний Банк для Відбудови й Розвитку, званий звичайно „Світовим Банком", узяв до застанови дуже складну і „політично-делікатну" справу, а це позички в висоті $7,000,000, з якої мали б перший раз користати країни з-поза Залізної Заслони. Коли б позичка перейшла, тоді Югославія й Чехословаччина вперше дістали б гроші, замарковані Світовим Банком. Югославія дістала б кредит на $2,700,000 на заплату Злученим Державам за парові журавлі для набирання землі („болдозер"), а Чехія дістала б $800,000. Фінляндія дістала б найбільше, бо аж $3,000,000 за дерево, якого потрібно Західним державам для Пляну Маршала й тому цю позичку мають назвати „деревляною позичкою". Австрії припало б окремо $800,000. Над позичкою йдуть торги вже від двох років. Її припізнила критика газет у Злучених Державах. Польща, Чехословаччина й Югославія були членами Світового Банку від його основання, одначе головні фонди постачає Америка.

РОЗСЕЛЮВАННЯ ІМІГРАНТІВ ПО ВСІХ СТЕЙТАХ.

Переселювання новоприбуваючих скитальців з Европи до Злучених Держав йде більше в глибину країни, головно в фармерській околиці, а осідання їх у Ню Йорку маліє — таке спостереження висловлює Чарлз Грунцер в виданні щоденника Ню Йорк Таймс з середи. Він стверджує, що досі прибуло через добровільні агенції 25,000 осіб зі скитальщини, а це є зникаюче число в порівнянні з їх кількістю в Европі. Він вичисляє комітети, які займаються переселенням іміґрантів, одначе чомусь не згадує Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету. Автор статті покликається на слова комісара для розселення стейту Ню Йорк, Едварда Корсі, щоб підкреслити вартість нового елементу. Корсі твердить, що „досвід з переміщеними особами виказує, що це сумлінні й чесні робітники, яких головною ціллю є розбудувати нове життя в нашій країні".

ДВІ ПАЛИЧКИ УРАНУ НАЙШЛИ В ПРИВАТНІМ СХОВКУ.

Вашингтон. — Сенатська слідча комісія провірила, що дві палички урану, якого вживають до виробу атомової бомби, були переховувані в приватних руках „для безпеченства", коли вони пропали з лябораторії в Ганфорд, у стейті Вашинґтон, Голова Комісії Атомової Сили, Дейвид Лілієнтал, признав, що страта одної унції урану з лябораторії в Шікаґо, була його помилкою, за що він повинен дістати догану. Слідча комісія довідалася теж, що пропали якісь важні пляни, одначе їх не оприлюднено.

У комісії була мова, що пропали якісь важні пляни, одначе їх не оприлюднено.

У комісії неамериканських діянь заявив колишній комуніст Ричард Кравч, що Кларенс Ф. Гіскі, професор хемії в Політехнічнім Інституті в Брукліні, належав перед 10 роками до Комуністичної партії.

РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНОЇ ГАЗЕТИ ВІДПЕКУЄТЬСЯ РЕВОЛЮЦІЇ.

Ню Йорк. — Підчас дальшого переслухання як свідка в суді Джана Гейтса, редактора комуністичної газети „Дейлі Воркер", він заявив, що ніколи не обстоював насильної комуністичної революції в Злучених Державах і що його партія навчає робітників, як мирною дорогою приспішити переміну суспільного ладу для загального добробуту. Гейтс засідає на лаві обвинувачених побіч інших 10 провідних комуністів.

ЖИДИ ПРИЗНАЮТЬ РАБІНА В ДЕРЖАВІ ІЗРАЇЛЯ ЗА СВОГО РЕЛІГІЙНОГО ПРОВІДНИКА

Атлантик Сити, Н. Дж. — Рада Рабінів Америки потвердила свій давніший заклик до американських жидів, щоб признати рабіна в Державі Ізраїля за головну релігійну повагу в справах жидівської релігії. На зібранні було 150 рабінів з Стейтів і Канади. Вони вислухали зазиву д-ра Ізаака Галеві Герцога з Єрусалиму, щоб вислати делегацію від Злученого Православного Рабінату Америки на Світову Конференцію Рабінів, яка збереться наступного року в Єрусалимі, де буде вирішена справа настановлення центрального рабінату для універсального Ізраїля.

ДОПОМОГА ДЛЯ ЧУЖИННИХ КРАЇН ЗМАЛІЛА НА БІЛІОН ДОЛЯРІВ

Вашингтон. — Не зважаючи на діяння Пляну Маршала, видатки з Америки на допомогу закордонним країнам за рік 1948 змаліли на біліон долярів у порівнянні з попереднім роком. Департамент торгівлі зареєстрував $5,500,000,000 у видатках на закордонну допомогу, все одно, чи це в формі позичок чи дарунків. У формі дарів видано $3,900,000,000, а в формі позичок $1,600,000,000 в 1948 р[illegible]

В ТУРЕЧЧИНІ Є 85,000 ВТІКАЧІВ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАВІСИ

Істамбул, 25 травня. — Турецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що в цій країні тепер перебуває около 85,000 воєнних втікачів з-під Советів, що прибули до Туреччини від 1940 до 1948 року.

РІШУЧІСТЬ КАТОЛИКІВ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ В ЧЕХІЇ

Прага, 25. травня. — Архиєпископ Йозеф Беран, голова 9,000,000 католиків в Чехословаччині, загрозив екскомунікацією всім вірним, які якнебудь допомагатимуть чи братимуть участь в акції комуністичного уряду в Празі проти католицької церкви. Він видвигнув домагання, щоби уряд перестав видавати „Офіціяльну Католицьку Газету", що має на меті вводити в блуд вірних католиків і пропагує створення католицької церкви, незалежної від Ватикану. Рівночасно виявляється, що в приміщенні, в якому відбувалися наради чеських єпископів, уряд таємно заінстальовав підслухові апарати. Ці інформації дісталися до публичного відома не від самого архиєпископа, що старанно оминає зв'язку зі західною пресою, щоб не дати большевикам причин видвигнути проти нього таких самих обвинувачень, за які засуджено кардинала Міндсенті.

КОМУНІСТИЧНІ ВІЙСЬКА ВСТУПИЛИ ДО ШАНХАЮ

Шанхай, 25. травня. — Центральні і західні сектори цеї східно-азійської митрополії впали сьогодні рано в руки комуністичних армій. Вони ввійшли до міста зі заходу через французьку секцію і майже без опору. Націоналістичні війська почали [illegible] чою евакуацію вже вчора після полудня, відступаючи в напрямку Вусунґ та створюючи слабі пункти опору. Комуністичні війська увійшли у відкриту браму міста та малими відділами почали посуватися хідниками головних вулиць в центр міста, залишаючи скрізь свої пости та обставляючи урядові будинки. Назустріч вступаючим комуністам почали дзвонити в церковні дзвони, а з більшости будинків, включно зі зайнятих націоналістами, повивішувано вітальні прапори і написи. В місті ще вчора відбувалася націоналістична „парада перемоги", під час якої порозліплювано по мурах домів численні написи та заклики до населення, щоб воно боронило міста до „останньої краплі крови". Сьогодні саме населення почало ці написи здирати. В багатьох секторах міста залишились ще націоналістичні війська і хоча вони перебувають у віддаленні тільки одної чи двох поперечних вулиць від комуністів, вони майже не звертають на це уваги. Саме населення міста зберігає повний спокій та з цікавістю приглядається наступаючим змінам. Багато з мешканців взагалі не спостерегли зміни. Упадок Шанхаю передбачувано вже від часу, як комуністи переправились через ріку Янгце і тому тепер він вже не заскочив світової опінії, що дожидає дальшого розвитку подій. Про бої та взаємні „перемоги" повідомляють обі воюючі партії теж з інших ділянок фронту.

ПОЧАВСЯ КОНГРЕС ЧЕСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

Прага, 25. травня. — Вчора ввечорі тут почався 9-тий з черги конгрес комуністичної партії в Чехословаччині, в якому бере участь понад 1,000 делегатів. Програми та порядку нарад конгресу ще не подано до відома, згадують тільки, що його ціллю буде провірити працю партії від 1946 року та встановити дальші пляни для повної переміни цеї країни в „народну демократію", по всім виготовленим в Москві приписам.

ЧЕХИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ ДИКТАТУРИ.

Прага, 25. травня. — Місцева американська амбасада одержала протягом останнього місяця понад 7,000 листів від чеських громадян, які протестують проти комуністичної диктатури в їх країні та домагаються західної інтервенції в Об'єднаних Націях.

НЕСОВІСНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ НА ФАРМИ ДЕПОРТУВАТИМУТЬ НАЗАД ДО ЕВРОПИ

З канцелярії ЗУАДКомітету у Филаделфії повідомляють, що там наспіла офіціяльна осторога стейтової Переселенчої Комісії з Меріленду, що всіх несовісних нових іміґрантів на фарми в тому стейті депортуватимуть назад до Европи, якщо фармері відкличуть виставлені для них завірення. Діло в тому, що в останньому часі трапляється щораз більше випадків, що до людей, які приїхали на завірення фармерів та які згідно зі законом повинні щонайменше два роки залишатися на праці в поданій професії, зголошуються тепер їх рідні або приятелі чи знайомі та забирають їх з фармів. Трапляються теж випадки, що нові іміґранти самі залишають роботу на фармі та переходять до міста. У зв'язку з тим мерілендська стейтова Комісія, в порозумінні з Комісією для Переміщених Осіб у Вашингтоні, остерігає, що вона не терпітиме того роду безпорядків та жадатиме невідкличної депортації назад до Европи кожного несовісного іміґранта, що допускається таких порушень зобов'язань та якому фармер відкличе виставлене завірення. Якщо новий іміґрант має будь-які зажалення на фармера щодо умов праці, він повинен звернутися з цим до стейтової Комісії на адресу: Maryland D. P. Commission (Judge Laukaitis, Chairman), 447 Equitable Bldg., Baltimore 2, Md. Комісія негайно справу провірить і якщо зажалення виявиться оправданим, тоді новий іміґрант матиме право змінити працедавця, значить, перейти на працю до іншого фармера, але у фармерській професії він, згідно зі законом, повинен залишатися щонайменше два роки. Від ЗУАДКомітету звертають увагу, що несовісність деяких переселенців на фарми Меріленду шкодить не тільки самим цим переселенцям, але має негативний вплив на дальшу переселенчу акцію Комітету та є виразно шкідлива для тих десяток тисяч українських скитальників, які ще в Европі дожидають на ратунок та переселення до цеї країни.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ УЧАСТИ В КОНТРОЛІ РУРЩИНИ

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ВІДКИДАЮТЬ СОВЄТСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ ПОВОРОТУ ДО ВСТАНОВЛЕНОЇ ДОГОВОРОМ В ПОТСДАМІ ЧОТИРО-ДЕРЖАВНОЇ КОНТРОЛІ НІМЕЧЧИНИ.

Париж, 25 травня. — На конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав вчора вперше дійшло до основної розбіжности думок, як совєтський міністер, Андрей Вишинський, домагався повороту до встановленої договором в Потсдамі чотиродержавної контролі цілої Німеччини, зокрема совєтської участи в контролі промислового басейну Рурщини. Західні міністри однодушно і відразу відкинули совєтські домагання, заявляючи з цілою рішучістю, що вони не думають тепер відступати від всіх адміністраційних та господарських досягнень у своїх зонах, як теж не перестануть працювати для дальшого розвитку німецького самоуправлення. Секретар стейту, Дін Ачесон, заявив, що західні союзники завжди були за об'єднанням Німеччини, але пропозиції Вишинського означали б тепер поворот взад до тої процедури, яка так нещасливо провалилася та для направи якої намарно вложено стільки труду протягом минулих років. Міністер Бевин вважає, що теперішні совєтські пропозиції означають поворот ще навіть до перед-потсдамських часів, та заперечують всякий прогрес, досягнений в західних зонах таким великим трудом. Бевин заявив, що він найрадше бажав би влиття всіх німецьких зон та відновлення Німеччини на демократичних принципах самоуправління. Такий сам погляд висловив французький міністер, Роберт Шуман, заявляючи, що „ми не можемо вертатися до Потсдаму, але ми бажаємо центрального уряду для цілої Німеччини". Вишинський з черги домагався відновлення розбитої раніше Советами союзної Контрольної Ради для Німеччини та між-союзної Командантури в Берліні, пропонуючи рівночасно створити „всенімецьку державну Раду", яка мала б всі господарські і адміністраційні повновласті. Західні дипломати зі свого боку виявляють виразне бажання об'єднання Німеччини, але тільки на базі того прогресу, що вони вже зробили в своїх зонах. Звертається увагу на неясність совєтських пропозицій.

ЗДОГАДНІ СОВЄТСЬКІ ЦІЛІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ.

Париж, 25 травня. — Після двох днів нарад міністрів закордонних справ чотирьох великодержав та на підставі повідомлень про ці наради і коментарі до них в московській пресі, тут в дипломатичних колах пробують відгадати, які є справжні цілі Совєтського Союзу на цій конференції. В основному добачується тільки дві головні можливості: або Совєти думають справді серіозно виступити з такими реальними пропозиціями, що могли б стати базою для злагіднення теперішньої політичної кризи, або думають старим порядком використати цю нагоду тільки для своїх пропагандивних цілей і тим створити собі „моральну базу" для дальшої підривної роботи.

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ПРОГНАЛИ СОВЄТСЬКУ ПОЛІЦІЮ ЗІ ЗАЛІЗНИЧИХ СТАЦІЙ В СВОЇХ ЗОНАХ БЕРЛІНА.

Берлін 25 травня. — Після чотирьох днів брутального насильства совєтської поліції і комуністичних страйколомів над страйкуючими німецькими залізничниками в західних секторах Берліна, західні союзники вчора наказали своїй поліції зайняти поодинокі станції, проганяючи з них совєтських інтервентів. В окремих нотах до совєтського коменданта Берліна західні коменданти заявили, що совєтська інтервенція проти страйку була причиною „безпотрібного кровопролиття" та „крайньої брутальности" і тому вони домагаються негайного відкликання поліції та комуністичних страйколомів зі західних секторів. Ці ноти були ще в дорозі до совєтського коменданта, як західна поліція вже дістала наказ та зайняла одну станцію міської залізниці за другою. З одної станції в британському секторі в додатку відтранспортовано назад два вагони совєтських вояків, що через страйк не могли раніше виїхати. В останніх повідомленнях говориться, що контрольований совєтами німецький директор залізниць наостанці виявив готовість задоволити домагання страйкуючих залізничників щодо виплати їхньої платні в західній валюті та вже мав видати до них заклик, щоб вони знову верталися до праці.

АВСТРІЯ ВДЯЧНА ЗА ВИДВИГНЕННЯ ЇЇ СПРАВИ В ПАРИЖІ.

Відень, 25 травня.—Австрійський уряд на вчорашньому засіданні виявив вдячність західним союзникам за поставлення на порядок нарад конференції Ради закордонних міністрів справи мирового договору з Австрією. Австрійський міністер закордонних справ, д-р Карль Грубер, вже з кінцем цього тижня виїде до Парижа, щоби бути „під рукою", як обговорюватимуть цю справу. Між іншим, це власне д-р Грубер минулого тижня заявив, що на випадок, як „великі" не зможуть погодитися між собою щодо Австрії, то австрійський уряд буде домагатися відкликання всіх окупаційних військ і вважатиме за напасника кожного, хто того не зробить, вносячи проти нього скаргу до Об'єднаних Націй.

ТІТО ЗМЕНШУЄ СВОЮ ДОПОМОГУ ГРЕЦЬКИМ БОЛЬШЕВИКАМ.

Лейк Саксес, 25 травня. — Балканська Комісія Об'єднаних Націй ствердила, що допомога збунтованої проти Комінформу Югославії для большевицьких п'ятоколонників в Греції в останньому вже була „менше явна", як в попередніх місяцях, але вона все ще продовжується і за неї відповідальний уряд Тіта.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346 JERSEY CITY 3 N. J.

СМЕРТЬ, ЩО СТАЛА ТРАГЕДІЄЮ КРАЇНИ

Джеймс Форестал, перший секретар оборони, згинув такою трагічною смертю, яка потрясла сумлінням американського суспільства, як рідко яка подія. Що воно так є, вистачить поглянути тільки на наголовки газетних статтей, що обговорюють самогубство Форестала, а вони такі: „Американська трагедія", „Американська історія", „Дуже велика трагедія наших часів" і т. п. Уже ці наголовки вказують наглядно, як глибоко є аналіза цеї сумної події, коли її вважається аж трагедією цілої нації. Зрозуміємо дещо з цеї трагедії, коли звернемо увагу на слова президента Трумана, висказані в цій хвилині, як його повідомлено про трагічну смерть Форестала. Президент заявив, що тут ідеться про людину, яка виконувала свої службові, публичні обовязки з посвятою і згинула як „справжня жертва війни", як воях у фронтовій боєвій лінії. Це так тепер, але, пригадаймо собі, як то зараз по виборі Трумана президентом, минулого листопада, газети розписувались широко про одну певну зміну в міністерськім кабінеті. Писали, що певно не буде в ньому більше Форестала, бо не брав ніякої участи у виборчій кампанії й перехилявся радше на бік республиканського кандидата, яким був Дюї. В тих поголосках могло не бути багато правди, коли йдеться про самого Трумана, зате було дуже багато правди, коли мати на увазі постійні інтриги проти діяльности, осягів і характеру Форестала, особливо від часу, коли він взявся скріпляти американські збройні сили та переводити їх уніфікацію.

Форестал належав до того типу американців, що вибиваються з низів і власними силами поборюють важкі життєві обставини і так постійно піднімаються вгору. Так став він зо звичайного продавця бондів банкиром на Вол Стріт. Цю багату людину, що могла жити спокійно й — як то кажуть — вживати світа, покликав президент Рузвелт „як сусіда" до свого кабінету. Маючи до діла з величезними проблемами, звязаними з веденням війни, до якої Америка не була готова, Форестал взявся до праці з найвищою посвятою і дійсно доконав великого діла. Але інтриги в самому кабінеті, амбіції та різниці думок між найвищими військовими достойниками, як і те, що Форестал, будучи на публичній службі, розійшовся з інтересами банкирів, себто з реакцією, а не міг по своїх переконаннях пристати до „Ню Діл", себто екстремістів зліва, нагромадили Фореталеві хмару ворогів, що не перебирали ніяких засобів в поборюванню його особи та в домаганні, щоб його усунути. Навіть близькі поборювали його так завзято як комуністи і московська „Правда", хоч знали, що це чесна людина, яка запрацьовується на смерть у вірній службі нації. Вкінці зроблено з Форестала хвору на умі людину... А зробила це теж і та частина американської преси, що поміщує сензаційні вісти відомого коментатора Дру Пірсона. Повно гіркої жовчі виливав теж по радіо відомий Винчел, коли нападав на Форестала.

Усе це довело вкінці до особистої трагедії Форестала, себто до самогубства такої людини, яку ген. Двайт Айзенгавер назвав „людиною героїчного покрою". Тепер, по смерті, віддали цій людині найвищі державні почесті, хоч вона вже не була при владі, а й сама вважала себе при смерті невдачником і непотрібом, наслухавшись та начитавшись злобних думок про нього. Саме у цьому добачує так багато людей трагедію цілої нації, коли в ній доводиться гинути в такий трагічний спосіб одиницям, що служать їй з найбільшою особистою посвятою.

Дотеперішній осяг у процесі проти комуністів

З початком біжучого тижня почалася друга фаза в судовім процесі проти комуністичного проводу в Америці, обвинученого в навчанню, як счинити державний переворот шляхом насилля. У першій фазі прокуратор іменем уряду доводив при допомозі свідків, що комуністичний провід нарушив таким навчанням закон, відомий як Акт Смита; в другій фазі має оборона доказати, що підсудні не допустилися поломання федерального закону і на цій підставі жадати звільнення обвинувачених від вини й кари.

Як тільки в Ню Йорку почався цей процес, було загальне переконання, що справа перед дистриктовим судом закінчиться впродовж двох місяців. Коли ж оборонці вже на початку процесу виявили свою тактику, яка змагала, щоб не допустити не тільки до видання присуду на обвинувачених, але взагалі не допустити до процесу, дехто набрав переконання, що це буде свого роду „судовий цирк" і комуністам удасться бодай довести до невдачі процесу („містрайл"); тобто до відкладення процесу на неозначений час. Коли ж суддя Гарольд Р. Медіна дозволив оборонцям доказувати, що система складання федеральної судейської лави, яка рішає про вину підсудних, є незаконна, самий суддя усумнівся, чи процес покінчиться перед Різдвом біжучого року.

Сім тижнів оборонці критикували перед судом систему складання судейських лав і в тому часі вони не тільки не дали ніякого доказу на цю критику, але, навпаки, наглядно виявилось, що вони не мали підстави до закидів. Потім оборонці прогайнували дальших два тижні на зголошування різних закидів при складенні судейської лави. Щойно аж 23 березня федеральний прокуратор покликав першого свідка. Довідне поступування уряду покінчилося в четвер 19 травня.

Від початку процесу до покінчення поступування списано 11,000 сторінок протоколів, з чого 5,000 присвячено на списання закидів проти судейської системи, а 6,000 на самий процес. Уряд поставив 13 свідків, між ними 7 замаскованих комуністів, які, на ділі, були агентами Федерального Бюра Інвестигацій, насадженими серед комуністів для слідження їх діяльности з середини. Довідні свідки виявили конспіраційну тактику комуністичного проводу, званого „Американським Політбюром", у його змаганнях до навчання інших комуністів.

1. Як використовувати невдовілля робітників, нігрів, жидів і різних меншевених груп для викликання суспільної революції у відповідному моменті піднас війни або поважної кризи. 2. Як захопити владу від революціонерів при допомозі противреволюції, складеної на взірцях „другої" революції в Росії, викликаної Леніном в 1917 р. 3 Як закріпити себе при владі так, як це зробили большевики силою й насиллям, щоб знищити особисту свободу й права меншин.

Коли уряд покінчив свої докази суддя Медіна дав обороні коротку павзу, після якої оборонці ставили внески, щоб усунути справу з суду, або дати присяжній судейській лаві доручення, щоб вона видала присуд з увільненням підсудних. На це суддя заявив, що уряд предложив судові знаменниті докази і тому справу мусять рішати присяжні судді. Минулої пятниці оборонці ще пробували звести ціле обвинувачення до намагання прокуратора позбавити підсудних конституційних прав, при чому вони покликувалися на Хартію Прав Людини в конституції й на рішення Найвищого Суду Злучених Держав у справі свободи думки й слова.

У понеділок 21 травня суддя рішив, що не признає слушности обороні, наче б тут ішло тільки про свободу слова. Таким чином оборона мусіла вкінці перейти до „відвідного" поступування, яке має обезцінити докази оборони і переконати присяжних суддів, що обвинувачені не допустилися закидуваного їм проступку.

На підставі англо-саксонського й американського права людина вважається невинною, доки вона не засуджена в суді. Значить ціле змагання уряду йде в тому напрямі, щоб доказати вину підсудному, а не навпаки, як це напр. є в тоталітарних державах, де вже самий факт прикликання людини до суду, свідчить проти неї і вона мусить довести, що невинувата.

Коли оборона, очевидно за згодою підсудних, робила всілякі зусилля, щоб не допустити навіть до процесу, а потім поодинокі адвокати вживали таких метод для проволоки, які виставляли їх самих на небезпеку дисциплінарної кари, то з того треба прийти до висновку, що підсудним ішлося про те, щоб загалом не вийшли на яв їхні затії. Коли ж, не зважаючи на всі правні і тактичні їх трюки, уряд діждався переслухання свідків, і преса подала їх зізнання до прилюдного відома, то тепер ці речі не є вже тайною самого комуністичного Політбюра й уряду. Усе це знає вже весь американський загал. Тепер уже не так важне те, чи підсудні будуть формально засуджені на кару! Важливійший є осуд громадянства. І тому факт, що урядові вдалося виказати перед громадянством правду про комуністичні цілі й методи, є сам собою далекосяглий. Теж факт, що обороні не вдалося захитати правдомовности ні одного свідка, тільки скріпляє переконання загалу, що комунізм є справжньою небезпекою для американського ладу, для демократії.

Микола Чубатий.

Наукове Товариство ім. Шевченка перед новими завданнями

(З нагоди Загальних Зборів НТШ).

На початку 17-го століття в часі зросту українського культурного життя, а одночасно й наступу польщини на українську культуру, українська освічена верства, шляхта, стала масово покидати рідний нарід, переходити на латинство і польщитися. Тоді Мелетей Смотрицький, найбільше талановитий українець тих часів, сказав у журбі за майбутнє української нації, що коли так дальше піде й український нарід стане дальше тратити свою освічену верству, то скоро перестане бути нацією.

Ці слова осторогм того великого українця з-перед трьох соток літ треба віднести й до наших часів. Безперечно, що нині український нарід переживає часи здвигу національної свідомости; боротьба за визволення українського народу відбувається нині на широком фронті. Але одночасно на рідних землях відбувається теж обмосковлення та російська асиміляція українців на доволі широку скалю. Стане такий стан дальше продовжатися, а українці поза рідними землями не подбають про розбудову української науки, літератури та мистецтва, так українська нація може скоро заломитися, особливо, коли обставини на рідних землях скоро не зміняться, а теперішне національно динамічне покоління стане вимирати.

Такі думки насуваються з нагоди останніх Загальних Зборів Наукового Товариства імені Шевченка, центральної української наукової установи, що вже вступила в 76-тий рік свого існування. Загальні Збори в 9-го квітня ц. р. були другі загальні збори на еміграції. Перші Загальні Збори НТШ поза Україною, 30 березня 1947, обновили його діяльність поза засягом окупанта України та започаткували діяльність НТШ в тимчасовім осідку Товариства в Мюнхені, в Німеччині. Другі Загальні Збори на чужині зробили обрахунок можливостей праці на чужині, винесли постанови важні для існування, життя та праці тої некоронованої академії наук українського народу на час скитальщини.

Зі звідомлення, предложеного на Загальні Збори довідуємося, що НТШ розпочало дуже інтенсивну працю в напрямі пристосовлення життя Товариства до нових обставин на чужині та до зорганізування його дослідчої і видавничої праці відповідно до нових умовин положення українського народу.

Останні Загальні Збори НТШ стали перед переломовою подією тої установи, а саме перед розпорошенням українських вчених по цілому світі у звязку зі зможеною еміграцією українських скитальців до різних країн світу. Це викликало потребу пристособити НТШ до нових обставин, завести кореспонденційну систему при виборі майбутніх органів установи та ввести до статута новість-основування відділів НТШ в різних скупченнях членів НТШ. Такий перший заморський відділ повстав в Америці, передбачені нові відділи у Франції, Англії та ще де.

За останніх два роки Товариство сильно зросло щодо скільности та якости нових наукових дослідників. Воно доповнилося, зокрема високо кваліфікованими науковцями зі східної країни, що після довгих років духового животіння під Советами видісталися на волю. При підборі нових членів Управа НТШ та його секції придержувалися в товаристві стисло традиційної засади — стосувати ригористичні вимоги при оцінці наукового цензусу. Саме ця засада здобула для НТШ повагу в ученім світі в Европі та Америці.

В Секції Історично-Філософічній новими дійсними членами стали: Проф. Роман Димінський, Віктор Доманицький, Петро Курінний, о. Ректор Василь Лаба, Олександер Оглоблин, Лев Окіншевич, Домет Олянчин, Наталія Полонська - Василенко, Леонтій Шрамченко, Василь Гришко, Микола Васильїв, Олександер Кульчицький, Борис Мартос, ген. Петрів Всеволод, ген. Павло Шандрук, Степан Баран, Олександер Шульгин, Галич Василь, Іван Німчук, Володимир Тимошенко, Ілля Борщак. Між ними також двох не-українців: Джордж Симпсон та Ганс Кох.

В Секції Філологічній дійсними членами стали проф. Володимир Міяковський, Віктор Петров, Лев Василь, Ярослав Рудницький, Ервін Кошміцер, Володимир Державин, Кость Андрусишин та американець Кларенс Маннінг.

В Секції Математично-Природописно-Лікарській прибули такі нові дійсні члени: проф. Михайло Ветухів, Іван Розгін, Микола Зайців, Сергій Комарецький, Сергій Крашенініков, Михайло Міщенко, Микола Гайдак, Юрій Мачук, Мирослав Сенкусь, Павло Шулежко, Іван Тесля, о. Іван Чинченко.

В той спосіб НТШ згуртувало тепер найвизначніші наукові сили всеї соборної України, готові служити українській нації в її найкритичніші часи за час всеї української історії.

В НТШ оживили свою працю інститути та наукові комісії, присвячені студіям поодиноких ділянок українського та вселюдського знання. Створено нові комісії та установи, що працюють над проблемами яких розвязка домагається нині від НТШ інтерес українського народу.

На чужині відновили свою появу давні традиційні видання НТШ та повстали нові, яких домагається кипуче життя українського народу. Наново почали виходити заслужені та добре відомі світові „Записки **Наукового Товариства ім. Шевченка**"; досі на чужині появилося чотири томи, а саме том 156, 157, 158 та 159.

НТШ стало видавати вісник українознавства **„Сьогочасне та Минуле"**; досі вийшло дві книжки. Обидва ці видавництва плянується видавати дальше на першому місці. По десятьох літах перерви появилася нова книжка „Хроніки НТШ". Цей випуск хроніки з черги 75-тий стає історичним документом, що засовує тернистий шлях українських наукових дослідів за останніх 10 літ.

Та кромі тих наукових праць що вже появилися, підготовляються видання нових творів, яких нині так конечно треба, щоби боронити права українського народу на власне життя як нації. Окремий Інститут Української Енциклопедії підготовляє „Енциклопедію Українознавства, якої підготовка вже так, як на покінченню; перші випуски того твору вже навіть друкуються. Немає сумніву, що цю книгу опрацьовану найкращими українськими силами, треба буде в близькій майбутности перевидати в мові англійській, а може й в французькій.

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

37)

„Природа багатообразна й різноманітна. Всім відома вже істина, що, як між живими організмами, так і в неживій матерії ми не знайдемо двох листочків, двох крапель рідини, двох кристалів, які б дублювали один одного. Натура не терпить дублікатів, і нестримно прагне до безконечної багатогранности. Між іншим, на цьому законі будується дактилоскопія. Звідси випливає не рівність між істотами, а, навпаки, підпорядкованість у їхніх взаємовідносинах, що спочиває на законі ієрархічности.

„Це і є єдиний рушій людського прогресу.

„З того часу, як люди пам'ятають себе членами суспільства, фактори зла були основними причинами виникнення соціяльної несправедливости. Сильні корили слабих, з'явилось рабство, експлуатація, власність, влада, держава... В основу громадського життя лягає не сила права, а право сили.

„На цьому творились держави як античної, так і християнської ери.

„Матеріялісти твердять, що буття визначає свідомість, і прогрес людського життя рухається лише економікою, тобто матеріялістичними факторами.

„Це твердження вже давно збанкрутувало, і капітуляція його відбувається у нас на очах. І справді, неможливо уявити собі існування такої людини, яка, задовольнивши свої фізичні потреби, не звернула б уваги на навколишній світ. Силою властностей своєї психіки людина обов'язково почне пізнавати „не я", і відкриє у своїй свідомости прагнення до вічних моральних ідеалів.

„Дві речі завжди вражають мене, — казав Кант, — моральний закон в серці людському і зоряне небо над його головою".

„І ось у процесі цього пізнання людина, не тільки притиснута нуждою, але й та, що знаходиться у щасливих матеріяльних умовах, волею чи неволею почує і побачить світове зло, як колись відчув його Готтама Будда. І тієї ж миті, коли відбудеться пізнання цього зла, моральні сили людини, завжди існуючі в душі його: прагнення до правди, братерства, ідеалів свободи та любови один до одного, — негайно вирушать на неминучий і непримирений з ним бій...

„Теорія, що проголошує, як за допомогою цієї боротьби можна перебудувати соціяльно - несправедливе життя суспільства на такий соціяльний устрій, де не було б економічної й політичної нерівности, де панувала б сила права, де всі мали б змогу не боротися між собою за існування, а по-братерському співпрацювати, виявляти свої творчі сили в повній гармонії з ієрархічними законами Духа — це і зветиметься **соціялізмом**.

„Соціялізм — це щаслива особистість в щасливому колективі! Соціялізм — це акорд, взятий на всіх струнах, це — симфонія життя в перемозі над злом та смертю.

„Соціялізм — це не „Совєтська влада плюс електрифікація" з її голодом, терором, знущанням над суміннями та релігією, з жахливими застінками та концтаборами ГПУ, розвалом родини та совєтською проституцією, знищенням національних і культурних вартостей минулого...

„Цю систему можна назвати совєтською владою, большевизмом, марксо-комунізмом — чим завгодно! Але вона ніколи не була і не могла бути системою соціялістичною і такою не буде. Це лжесоціялізм! Це — регрес людини, рух його назад, назад до ери триглодитів та пітекантропів! Це — культ зла в ім'я самого зла. Це — культ Сатани!"

Доповідач зупинився, знову відкашлявся, трохи подумав і продовжував далі, вглядаючись у тьмаво освітлений коридор.

„На протязі всієї історії людства кращі з його представників робили спроби тими чи іншими способами направити існуючі несправедливі відносини в суспільстві.

„В Єгипті, Греції, Римі, Індії ще до Різдва існували різні школи, групи та „братства", закладені на основах соціяльної справедливости. Стародавні „терапевти", пітагорейці, назареї, „логісти" та неоплатонники свою економіку висували на соціялістичних і навіть комуністичних базах.

„Христос та Його апостоли духовний розвиток та досконалість людської душі ставили в пряму залежність від того, в якій мірі християнин відкинув від себе не тільки „багатство неправедне", але й саме джерело цього зла.

„Комуна перших християн в Єрусалимі, де всі „продавали свої маєтки, а гроші приносили до ніг Апостолів, і де було єдине серце і єдина душа" — це спроба одніею рішучою дією розрубати Гордієвий вузол існуючого соціяльного зла.

„Отці та учителі Церкви, особливо Оріген, І. Золотоустий, основники та ідеологи чернецтва, закликали християн до соціяльної рівности і самі подавали приклад.

— „Слова „твое" і „мое" вигадані дияволом", — казав Іоанн Золотоустий. Братства й ордени середньовіччя, як і манастирі, організовувалися на основах Євангельської рівности перед Богом (але не між собою).

„А коли на сцену історії вийшов капіталізм з усіма його негативними сторінками, — серед трудящих мас людства знявся протест проти його неправди.

(Дальше буде).

Вол. Дорошенко.

Культурно-освітня та наукова праця в таборах і для таборів

(ЇЇ ПЛЮСИ Й МІНУСИ).

3)

Окремо мусимо згадати ще й про так звані **„народні університети"** — систематичні популярно - наукові виклади з українознавства й різних інших ділянок знання. Їх вели спочатку уповноважені, **„Ліги політичних в'язнів"**, що виділили окрему комісію для цієї справи, бажаючи дати змогу передовсім своїм членам, в'язням тюрем і концентраційних таборів, відірваним довший час від систематичної шкільної освіти, доповнити своє знання.

Та крім нижчого й середнього шкільництва українська еміграція спромоглася й на вище.

В Мюнхені відновив свою діяльність **„Український Вільний Університет"** у складі двох факультетів — історично-філологічного й правничого, перенесений сюди з Праги. В Реґенсбурзі зачала працювати наша вища політехнічна школа, перенесений із Подєбрад **„Український Технічно-Господський Іститут" (УТГІ),** що задарську Академію, припинену ступив був Українську Господческою владою на вимогу совєтського уряду. Поруч УТГІ заснував проф. Б. Мартос у Мюнхені свою **„Високу Економічну Школу".**

Вищу церковно-релігійну освіту подають — православна **„Українська Богословсько-Педагогічна Академія"** в Мюнхені та **Греко-Католицька Духовна Семінарія** в Гіршберґу, перенесена недавно до Голяндії.

УТГІ й УВУ видали цілу низку різних високошкільних підручників, чим стали в великій пригоді нашому студентству.

З ініціятиви або під доглядом УТГІ відбувалися тут і там по таборах різні спеціяльні курси. Також наші наукові установи влаштовували по таборах свої з'їзди з певним циклем доповідей, або окремі доповіді на ту чи іншу наукову, а то й літературну тему, чим у свою чергу причинялися до оживлення культурного життя таборів.

А поза всім цим відбувалися по таборах різні виклади й прилюдні доповіді чи то своїх місцевих, чи запрошених зпоза табору доповідачів на теми літературні, мистецькі, релігійні, громадські й політичні, або спеціяльно таборові, як от напр. про переселення й переселенчі справи, тощо.

Велику ролю в оживленні духового життя еміграції грали й численні **театральні, хорові й музичні імпрези.** Мабуть не було більшого табору, де б не було свого власного театру, хору „Боян" чи якого іншого, а то й якої-небудь музикально - вокальної капелі. Та й по гімназіях чи інших школах і по різних юнацьких організаціях („СУМ", „Пласт" то що) існують власні хори. музичні чи драматичні й інші (напр. шахові) гуртки. І треба признати, що таборові театри чи інші імпрези стоять часом на значній мистецькій височині.

Мова тут, розуміється, не про ті високо-мистецькі ансамблі, як тенатр Вол. Блавацького або студія Йосифа Гірняка, а про скромні таборові починання. Нічого дивуватися, що й ці починання назагал були несогірші й таборові хори, трупи, й капелі відважувалися навіть виїздити на виступи до іншиь осередків, — адже ж мало не в кожному таборі перебували фахівці з різних ділянок мистецтва.

Так само слід відмітити й небуденні успіхи діячів образотворчого й так зв. народного мистецтва, про що яскраво промовляють різні вистави й покази.

Всю цю, згадану вище культурно - освітню роботу, завдячує українська еміграція виключно самій собі. Ніхто з зовнішних чинників не приходив їй на поміч. Ні УНРРА, ні тепер ІРО нічогісінько не зробили для піднесенія культурного рівня наших скитальців. Навпаки! Був час, коли унрівські чинники навіть неґативно ставилися до культурних почипів таборян. Так, директор одного Тімух в 1945 р. не хотів дозволити заснувати народний, університет, а українська управа табору, де мала повстати ця корисна установа, замість обстоювати слушну справу, солідаризувалася з унрівським достойником. І тільки за інтервенцією Ліги Політв'язнів, що мала дозвіл від військової влади заснувати народні університети по таборах усієї Баварії, вдалося побороти цей дивний спротив.

Єдине, що доброго зробила була УНРРА на самому початку, це передрук (чи властиво — фото-друк) двох-трьох підручників для народної школи (читанки й задачника), у незначній зрештою кількості. Якщо не рахувати, що час від часу давала вона дітям садка й школярам трохи зшитків, олівців і крейдок, та зрідка наділювала таборян різною припадковою літературою в англійській мові. здебільшого розрізненими випусками різних ілюстрованих газеток чи дешевих журналів, що походили либонь із запасів, призначених на лектуру американських вояків. А поза тим, для культурної розваги таборян і піднесення їх освітнього рівня обидві ці установи не зробили нічого позитивного. Адже ж те, що вони протеґували пописи різних акробатів, фокусників, „факірів", нездалих співаків чи співачок, несмачні виступи кабаретового характеру німецьких чи інтернаціональних трупок, або висвітлювання дурних, а часом і не зовсім пристойних фільмів, не можна назвати поширенням культури, хіба якраз навпаки! То лише в останньому часі ІРО завело різні фахові школи — кравецькі, радіотехнічні і такі інші, а також курси англійської мови для всіх скитальців американської зони, але спеціяльно для заспокоєння українських культурних потреб не зробили обі ці установи майже нічого, хоч напр. УНРРА повидавала чимало різних книжок російською й польською мовою.

(Дальше буде).

Наукове Товариство ім. Шевченка перед новими завданнями

(Докінчення зо стор. 2-гої)

Новооснований Інститут Української Мартирології збирає матеріяли про життя українського народу під чужими займанщинами — Совєтами та Польщею. Плодом праці того інституту має бути два томи видань НТШ „Україна під Совєтами „та „Україна під Польщею".

Майже повне знищення українського друкованого слова на рідних землях приневолює НТШ взятися за видавання популярно-наукової серії книжок на різні теми українознавства, так звану: „Бібліотеки Українознавства". Перший том цеї бібліотеки вже появився, а саме праця д-ра Єндика: „Вступ до Расової Будови України". Серія тих видань буде продовжуватися.

Найбільшою журбою Загальних Зборів НТШ була справа фінансів та справа майбутнього осідку НТШ. Кожна науково-дослідча праця та видавання наукових творів не може вдержатися без фінансової допомоги громадянства чи держави. За австрійських часів НТШ мало поважну фінансову допомогу з боку держави. За Польщі ця допомога майже припинилася, одначе НТШ було вже так матеріяльно сильно уфундоване, що в обмежених розмірах могло продовжувати свою науково-видавничу працю й без допомоги з боку польської держави.

На чужині стратило Наукове Товариство весь свій мільйоновий маеток і існувати та вести свою працю може воно тільки при допомозі українського громадянства. Цю допомогу діставало дотепер НТШ в першу чергу від Ватикану, зглядно від Конґреґації Східної Церкви ($5,000), від жертвенних одиниць та установ в Німеччині, як теж в Злучених Державах. З огляду на виїзд з Німеччини, поважної частини української еміграції, яка досі дорожила НТШ як найціннішою та найстаршою установою українського народу, головний тягар допомоги для НТШ мусить спасти на заморську еміграцію.

Друга справа — осідку НТШ була основно розважувана і Загальні Збори прийшли до переконання, що Головна Управа в недалекім часі мала б перенестися до Злучених Держав, полишаючи свою поважну делеґацію в Німеччині. Коли це мало б статися, полишено до вирішення Головній нововибраній Управі. Рахуючися з правдоподібністю переселення за море НТШ Загальні Збори вибрали нову управу в той спосіб, що половина буде мати осідок в Німеччині, друга половина в Злучених Державах Америки. Тому до Головної Управи НТШ увійшли такі науковці: Голова — д-р Зенон Кузеля (Німеччина), І-й містоголова — д-р Микола Чубатий (Америка), ІІ-й містоголова — д-р Віктор Петров, генеральний секретар — д-р Володимир Кубійович (Німеччина), Господарський Референт — інж. Е. Мілянич. Члени Управи: д-р Роман Смаль Стоцький (Америка), д-р О. Кульчицький (Німеччина), проф. Лев Окіншевич (внедовзі Америка), д-р Я. Падох (внедовзі Америка), д-р Л. Шлемкевич (Америка). Від Історичної Секції увійшов до Управи д-р Іван Мірчук, від Філологічної д-р З. Кузеля від Математично - Лікарської — д-р Іван Розгін. Ревізійна Комісія: інж. Ю. Павликовський, д-р Любомир Макарушка та д-р Матвій Стахів.

Вступаючи в свій 76-літній рік існування та кінчаючи на чужині свій другий рік діяльности, так конечно потрібної та корисної для українського народу в нинішні критичні часи, майбутність тої найвищої української культурної установи в руках українського громадянства, розкиненого по всьому світі, особливо в руках американських та канадійських українців, що в першу чергу повинні та можуть дати змогу жити та розвиватися цій заслуженій українській науковій установі.

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ І МІСЯЧНІ ЗБОРИ Т-ВА „СВОБОДА", Відділ 194, відбудуться в пятницю, 27. травня 1949, точно в год. 7:30, в церковній галі св. Юра під ч. 28 Е. 7. вул. Просимо всіх членів прийти, а зокрема всіх членів Проводу Т-ва, позаяк є дуже важні справи до вирішення і також буде приявний п. Заґаєвич, організатор У.Н.С. Адреса секретаря: В. Никифорук, 740 E. 9th ST., New York 9, N. Y.

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

ДО ВІДОМА ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 92, 164, 186, 201, 228, 231, 242, 265, 305, 314, 333, 357, 365, 382, 426 і 429.

Збори згаданих відділів відбудуться в ГЕЙЗЛЕТОН, ПА.,

В НЕДІЛЮ, 29. ТРАВНЯ 1949

точно в годині 2-гій пополудні

B ST. MICHAEL UKRAINIAN CHURCH HALL, 74 N. LAUREL ST., HAZLETON, PA.

Проситься всіх вище згаданих відділів мати своїх представників на згаданих зборах, де будуть обговорювані важні Союзові справи. Зокрема проситься тих відділів, що не завжди беруть участь в окружних зборах, взяти участь тепер конечно. На зборах можуть бути присутні і не-члени Союзу.

Дмитро Капітула, окр. предс.
Іван Чепа, мол., окр. секр. **Онуфрій Костюк,** окр. кас.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ДО СПІЛЬНОЇ МЕТИ

„СВІЖА КРОВ" В „ГОМОНІ УКРАЇНИ"

Традиційні вже музично-танцювальні весняні фестивалі американсько-української молоді митрополитальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі, в рямках яких в цьому році влаштовується велику імпрезу „Гомін України", що відбудеться вже в найблищу неділю, дня 29-го травня та в репрезентативній залі Карнеґі Голл в Ню Йорку, з кожним роком охоплюють щораз більші круги та стають вже майже нашим всегромадським святом. На це склалось багато причин. Першусього — фестивалі далеко переходять саму „тільки" культурну імпрезу, як її бачимо на сцені. Деяким виясненням характеру і суті тих імпрез може послужити коротка згадка про їх підготовку.

Зараз після одного фестивалю, Митрополитальний Комітет виділює Фестивальний Комітет і доручує йому підготовку чергового. Отже праця, практинчо, ведеться без перерви рік за роком. Насамперед — ідея. Йдеться про щось цілком оригінальне, якого ще не було та яке дало б найширші рямці та можливості відповідно проявитися всім відомим культурно-артистичним силам та відкрило двері новим таланам. Тематику фестивалю зв'язується або з великою річницею, як в цьому році, або з „переломовістю" у формах традиційних святкувань, як це було зі „Святом Шевченка" минулого року, чи цілком з оригінальністю, як це було зі „Запорожцями" два роки тому. Тоді на чергу приходить оригінальний скрипт. Справа теж не легка, бо в скрипті треба брати до уваги не тільки сам об'єкт святкування, але і всі наявні сили та можливості, від артистів починаючи, а на самій сцені та технічних можливостях кінчаючи. Опісля приходять композиції. Під цим оглядом молодь має свого найбільшого друга і учителя, що не зважаючи на своє дуже підірване здоров'я, є справжнім незаступним дорадником, часто ініціятором та найкращим співробітником в усіх молодечих турботах під цим оглядом. Це композитор Михайло Гайворонський. Мрією молоді є діждатись тої щасливої хвилини, щоб цей її великий друг і учитель міг бути приявний на її фестивалю; вони б його на руках принесли, якщоб тільки це могло розв'язати проблему.

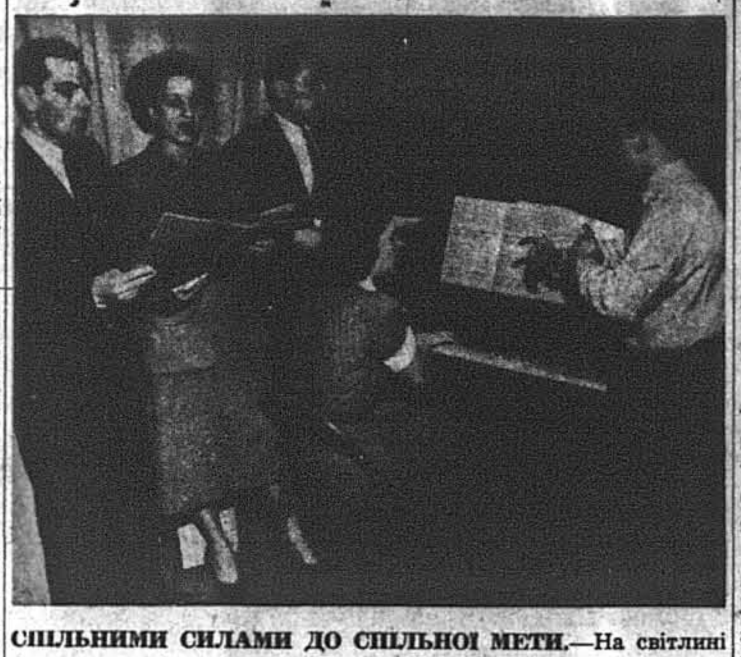
Після підготовки скрипту і композицій, починається тисяча і одна турбот з практичною підготовкою самої імпрези. Це не є собі звичайні проби співанки, танців, чи п'яси, як їх кожний з нас більше чи менше знає. Це справжній самоосвітній університет. У зв'язку з цим відбуваються окремі доклади з української історії, літератури, фолькльору, побуту, культури та взагалі того всього, що розуміємо під поняттям українознавства. Часом допомагають знавці, але найчастіше робить це таки сама молодь, користуючись при цьому часом вже притрушеними грубою верствою пороху джерелами та матеріялами. Для прикладу наведу такий факт; ролю Апостолихи в інсценізації з часів гетьмана Івана Мазепи виконує Ірина Ґрус. Це невеличка роля, тільки кілька речень. Але принагідно Ви могли побачити цю молоду дівчину в Поблик Лайбрері в Ню Йорку, як вона сиділа за „грубою книгою" та студіювала цілу історичну добу, щоб могти „вжитись" в свою ролю та сказати тих кілька речень. І це не одинокий випадок, бо з подібними зустрічаєтесь в цілому комплексі підготовки цеї імпрези. І в цьому, власне, її чи не головна вартість.

Все це згадуємо, щоб на тому тлі представити іншу важливу справу, якою без сумніву є участь в цій імпрезі нашої „свіжої крови" з-поміж нових іміґрантів.

Вже минулого року ми цю справу окремо відмітили, бо вона на це заслуговує. Фестивалі місцевої молоді — це її оригінальна думка та її власні імпрези найширого громадського і культурного значення. Але вони мають цілком інший характер та відбуваються на далеко ширшій базі, ніж всі наші звичайні громадські чи культурні імпрези. Діло в тому, що тут немає жадних різниць у відношенні до учасників. Він може собі бути якої завгодно професії, якої завгодно релігії, не зважається ані на його походження, ані на його стан чи його освіту. Аби мав необхідні спосібності, необхідну охоту до праці та достосувався до загалу у виконуванні своїх обов'язків. Наскільки нам відомо, Фестивальний Комітет, маючи досвід прикладної співпраці деяких осіб (як напр. Олександер Бісик) з минулорічного Фестивалю, звертався цілком формально до організації нових іміґрантів, запрошуючи їх до участи в імпрезі. З боку організації тоді видвигнули деякі передумови, але в дальшому наступили зміни в „Гомоні України", як тепер вже і в усіх наших інших громадських імпрезах, не забракне теж „свіжої крови", навіть в передових ролях. Згадка про деяких з них є найкращим доказом, що при добрій волі та щирому бажанні повна співпраця місцевої молоді і нових іміґрантів є не тільки можлива, але й побажана та для всіх найбільш корисна.

„Свіжою кров'ю" в „Гомоні України" є оперовий співак Осип Стецура, що майже від першого дня свого приїзду два чи три місяці тому відразу пірнув з головою в місцеве життя і сьогодні він вже між місцевою молоддю як і громадянством „свій" в повному значенні того слова. „Ай ем крейзі ебаут гім" — це фраза, що її звичайно почуєте від одної чи другої молодої людини, питаючи її думку про цего однаково, як надзвичайного співака, так і звичайну людину в своїй поведінці. Його жива і товариська вдача, його знаменитий дотеп, що в його обставинах часом є справді „гірким сміхом" з'єднали йому відразу цілу групу, в якій він став одним з найпопулярніших артистів.

Зі „свіжої крови" в „Гомоні України" виступлять в дальшому: Маруся Баранська, Любослава Шандра, Марія Руда, Євген Крук, Осип Шандра, Ярослав Баранський, Володимир та Ігор Сахани та інші. Усі вони під кожним оглядом „злилися" з групою місцевої молоді і спитайте їхню думку про цю молодь та про їхні враження зі співпраці і побуту з нею, ви почуєте тільки найкращу оцінку. Бо фактом є, що власне в цій групі молоді нема ані „місцевих" ані „нових", а є тільки життерадісні молоді люди, сповнені тим самим молодечим запалом, енергією, жагою чину та без сумніву сповнені тими самими сміливими ідеями і мріями, що кажуть живо битися юним серцям та що бачать і беруть головно те, що найцінніше в житті: добро і красу та закон невпинного, творчого труду. Під цим оглядом між виконавцями „Гомону України" є люди тільки і тільки „свіжої крови", без огляду на те, коли і де вони народились: під благословенними проміннями американської Свободи, чи на розлогих просторах поневоленої України. Бо у їхніх жилах пливе та сама козацька кров, вічно юна, вічно свіжа.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ДО СПІЛЬНОЇ МЕТИ.—На світлині фрагмент з підготовки до „Гомону України". Народжені в Америці: керівник Фестивалю і акомпаністка на фортепіяні, Ольга Дмитрів, разом з диригентом Степаном Марусевичем, допомагають Марії Боднар та новоприбулим Осипові Стецурі (зправа) і Євгенові Крукові завчити нові мелодії пісень.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Одинадцятий корабель з українськими іміґрантами.

Дня 5 травня приплив до Бостону одинадцятий корабель з новими іміґрантами, між якими прибувають теж українці зі скитальщини в Европі. Усі ці транспорти зустрічає місцевий Український Допомоговий Комітет, обслуговує їх і допомагає в розсиланні їх в різні околиці Злучених Держав.

Ми мали українських гостей у самий Великодний Четвер. Не зважаючи на передсвяточну працю, наші господині приладили перекуску для скитальників, а до цього помогли їм місцеві громадяни грошевими складками. До помочі обіцяв прийти гол. радний У. Н. Союзу Іван Кокольський з своїми співґромадянами з Ровд Айленд і слова дотримав, бо на згадании четвер приїхав він з іншими українцями з Вунсакет. Наш місцевий провідник комітету, інж. В. Хомин приділив кожному його місце і комітет дав собі у всім раду.

Наступний корабель мав приїхати у Великодну Суботу, але спізнився і приїхав на самий Великдень. Хоч які перешкоди були того дня, бо кожен мав у себе свято, якось вдалося стягнути людей до праці в причалі, куди вже прибули д-р В. Ґалан з Филаделфії, пані А. Курило з Ню Йорку і наш неструджений інж Хомин. При зустрічі іміґрантів ми роздали їм святочне видання „Свободи", яке наспіло на руки підписаного ще в суботу. Треба було побачити радість наших людей, коли вони на вступі на американську землю дістали газету в їхній рідній мові. Заки потяг рушив з місця їх зібрав в однім вагоні М. Давискиба і склав їм воскресний привіт. Потім наші жінки роздали гостям паску й інші святочні харчі на загальну радість усіх.

Попереднім транспортом, 5 травня, переїхала через Бостон капеля українських бандуристів, які поїхали до Дітройту, а був теж і артист Й. Гірняк, який поїхав до Ню Йорку. У транспорті на Великдень помогли нам знову громадяни з Вунсакет не тільки обслугою, але й грішми й готовою перекускою. Треба надіятися, що й інші сусідні громади підуть їхніми слідами, бо сама бостонська громада замала, щоб могла дати собі з цим завжди раду. Допомогова акція нашим прибуваючим скитальцям переходить сили нашої невеликої громади. Ми вже були в клопоті, але помогло нам наше жіноцтво. Союз Українок ім. Лесі Українки, що гуртується при укр. прав. парохії, влаштував імпрезу дня 29 березня, з чого прийшло $105. З того дано нашому Комітетові $55 на приняття скитальців, а далі вислано $8 хворій родині на скитальщині, а $50 вислано для УПА через ЗУАДКомітет. При посвяченню нових риз о. Е. Королишин виголосив гарне слово, а потім пішов з предс. І. Масним за збіркою, яка принесла $102, з чого дано $50 до розпорядимсти Комітету.

М. Давискиба.

БЕЗВИГЛЯДНІНІСТЬ ОПАНУВАННЯ КИТАЮ З ЗАКОРДОНУ

Сан Франциско. — Франсис Г. Росел, директор Бюра Прилюдних Справ департаменту стейту, зясував картину Китаю в недуже темних красках. На його думку, Китай буде тягарем для кожної країни, яка схотіла б узяти його під свою контролю. Спроба Росії поневолити Китай на підставі свого режіму перемінить саму Росію на „жертву" її захланности. Китай є наскрізь націоналістичною країною і китайці не дадуть себе поневолити. Росел виголосив промову на обіді організації міжнародної торговлі. Коли його запитали, чи Америка признасть червоний уряд в Китаю, він не дав на це відповіди, тільки заявив, що без огляду на це, під яким урядом опиниться Китай, він буде потребувати фінансової допомоги з закордону для розбудови промислу. У такому випадку Америка й інші демократичні країни будуть головним джерелом постачання допомоги всілякого роду. Політика Америки, казав Росел, у відношенні до Китаю, була складена перед 50 роками. Вона змагає перемінити Китай на демократичну націю.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають на кораблі „Марін Джомпер" до порту в Ню Йорку, старанням ЗУАДКомітету:

Борецький Теодор, Раїса, Борис; Бочко Микола; Ченко Марія; Федорович Юрій; Грабський Роман, Марія, Іван; Гуляк Дмитро, Марія, Розалія, Анна, Володимир; Калітан Іван, Катерина, Анна, Марія, Іван; Крушельницька Ірма; Любник Вера; Партика Григорій, Марія, Марія; Петрина Василь; Хмельницький Анатолій, Марія; Казанівська Дарія; Коцюмака Романа; Мельник Степан, Марія, Люба; Слюсарчик Атанасій, Зореслава; Стаховський Станіслав, Марія; Стецько Іван, Анастазія; Степанів Олена, Микола; Товарницький Осип; Затинський Антін.

ТАРЗАН, ч. 2101. Тарзан ставить питання.

Коли Рінкер перешукував трупа за втраченою мошонкою Френка...

...Тарзан зіскочив з галузі.

„Чи ви шукаєте за ось-тим?" — запитав володар джунглів.

„Дай мені оце!" — заверещав ґенґстер.

ПРОТОКОЛ

з нарад річного засідання головного уряду У.Н.Союзу, що відбулося в днях від 21-го до 25-го березня 1949 року, в домі У.Н.Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

(3)

Ми хочемо мати модерний часопис, друкований на модерних машинах та модерними засобами, хочемо, щоби редакційні і надіслані статті були старанно опрацьовані, змістові, хочемо, аби наша газета була модерна формою і змістом. І на це ми платимо примітивну вкладку — 30 центів місячно, але й ту платять тільки 10,000 членів Чи за ці фонди можна вдержати газету і вдержати її на такому рівні, що відповідали-б величі Українського Народного Союзу та його ідей? Вправді, протягом минулих трьох років зложено кілька тисяч у формі добровільної доплати до передплати „Свободи", але й тут тільки дещо більше понад 3,000 членів і передплатників виявили своє розуміння ваги союзового органу. Чи в таких обставинах і з таким підходом можна відповісти всім завданням та потребам часу? Чи за таку суму можна видавати модерний часопис, друкований на модерних машинах? А старі примітивні машини тимчасом вже взагалі відмовлять послуху. Ясно, що ці запити вимагають негайної відповіді, я скажу — активної відповіді, від якої залежатиме у великій мірі теж дальший розвиток і ріст Батька-Союзу. Цю відповідь ми маємо дати, бо на неї чекають не тільки багато-тисячні ряди Союзових членів, але й ввесь український загал. Ми мусимо зрівноважити буджет організації, як бажаємо дальшого розвитку організації, а як це не буде зроблено тепер на річнім засіданні, а опісля на найблищій 21-ій конвенції, то це болючо відібється на дальшім існуванні Батька-Союза.

В 1948 році урядувала в головній канцелярії державна контроля і видала свій звіт на 32 сторінки обширних табель. В тім звіті є признання за добрі і солідні інвестиції організаційного майна, є також й уваги відносно дивіденд і звільнення членів від оплат вкладок, а також цілком слушна заввага відносно ухвали головного уряду з березня 1947 року, щоби прийняти три процентову стопу для обчислювання оцінки членських грамот, замісць дотеперішньої три і пів та чотири процентової стопи. Оцінка грамот з кінцем 31. грудня 1948 року є вже зладжена на підставі три процентової стопи і ця оцінка цього року є на 127.7% з резервою на суму $2,126,590.55 більше чим вимагають асекураційні закони. Ця зміна обчислювання оцінки грамот з 3½% на 3% виносить в грошах суму біля одного мільйона долярів ($943,000.00).

В минулому 1948 році я був на Окружних Союзових Зборах в Честер, Па.; на посвяченні прапорів тов. Дністра від. 361 У.Н.Союзу, в Ню Йорку, Н. Й.; на 40-літнім ювілею тов. Богдана Хмельницького від. 133 У.Н.Союзу в Нюарку, Н. Дж.; і на 45-літнім ювілею тов. Любов, від. 45 У.Н.Союзу, у Филаделфії, Па. На тих святах і зборах мав я повну співпрацю і належну поміч зі сторони головних і відділових урядників в даних околицях.

При закінченні звіту за 1947 рік, я висловив надію, що в 1948 році майно організації досягне і перевищить суму десять мільйонів долярів. Наші надії сповнилися, бо Батько-Союз з кінцем 1948 року осягнув суму $10,379,428.61, а в новім 56 році УНСоюзу, а саме з кінцем лютого 1949 року, майно організації вже перевищало суму десять і пів мільйона долярів. Щоби вдержати цей зріст організації в членстві і майні та забезпечити постійний і сильний зріст, треба спільної праці головних і відділових урядників і всего членства.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛ. КАСІЄРА

До слова в дискусії над цим звітом зголосились такі головні урядники: Д. Капітула, І. В. Іванчук, д-р А. Т. Кібзей, В. Гірняк, П. Кучма, Д. Шмагала, Т. Шпікула, Олена Штогрин, І. Кокольський, М. Давискиба, В. Дідик і П. Дуда.

На запит, скільки є ще членів бувшої „Згоди Братств", та чи резерва, яку вони ще мають, буде вистачальною на покриття різниці їх вкладок, касієр відповів, що тепер нараховується ще 250 старших членів, і 14 дітей, та що резерва їх в сумі навіть не цілих вже $10,000, вистачить ще на яких три роки, а опісля треба буде покривати різницю у вкладках з фондів У.Н.Союзу.

Найбільше запитів було в справі адміністраційного фонду, який зменшився впродовж 1948 року на $54,000. Цій справі присвячено найбільше часу і уваги, бо коли, як це зазначив касієр, ми допустимо до дальшого вичерпання адміністраційного фонду, то доведемо організацію до такого стану, що не матимемо навіть досить гроша на ведення самої організації. Як один зі заходів для зрівноваження буджету адміністраційного фонду, касієр пропонував, щоб з адміністраційного фонду не виплачувано таких видатків, на які до цього фонду не вплачується ніякого гроша. Як наприклад, він подав, що на минулих двох конвенціях треба було до цих конвенцій доплачувати ще з адміністраційного фонду, тому бо делегати ухвалювали такі дієти, на які не вистачало гроша з конвенційного фонду. Саме на цю справу звернула нам увагу стейтова контроля, яка твердить, що в цьому випадку конвенції не придержувались статуту своєї організації, який постановляє, що конвенційні видатки повинні бути покриті тільки цим грошем, що члени вплачують до конвенційного фонду. Тому набудуче треба допильнувати та подбати про те, щоб делегатам були виплачені тільки такі суми, на які вистачить конвенційний фонд.

В дискусії заторкнено теж справу злуки малих відділів, чим можна б заощадити конвенційних видатків на делегатів.

Дальше, для зрівноваження буджету адміністраційного фонду потрібно, щоб найближча конвенція піднесла оплату за „Свободу" з теперішніх 30 на 50 центів місячно. Нам потрібно дістати на „Свободу", вияснював касієр, щонайменше $26,000 більше, ніж ми їх одержуємо від членів тепер. Бо треба покрити цих $18,000, що їх Союз тепер платить „Свободі", не дістаючи на це покриття від членів, а крім цього треба буде покрити теж і цих $8,000, які Союз тепер діставав упродовж останніх трьох років від членів як добровільну доплату до передплати „Свободи". Отже, щоб дістати цих необхідних $26,000, „Свобода" мусить коштувати щонайменше 50 центів місячно, що й так буде тільки мінімальною оплатою за щоденник в теперішніх часах.

Головні урядники поділяли думку гол. касієра, зазначуючи, що цю справу підвишки передплати на „Свободу" з 30 на 50 центів місячно, треба вже тепер широко розяснювати членам, та представити їм в дійсному світлі грізне положення видавництва „Свободи", так щоб вони припоручили своїм делегатам на наступну конвенцію голосувати за потрібною підвишкою на передплату „Свободи".

В дальшій дискусії касієр згадав ще про заввагу державної контролі щодо того, що організація не повинна звертати своїм відділам незаплачених членами вкладок з їх резерви за час довший як шість місяців, а теж про критику цеї комісії відносно рішення минулої конвенції про звільнення, від плачення вкладок, членів повище 85 років життя. Цьому рішенні конвенції стейтова контроля спротивилась.

Були ще запити в справі Союзового відділу в Гемілтон, Онт. Канада, якого секретар ще досі не звернув сколектованих грошей.

У справі теперішного стану реальностей, касієр вияснив, що У.Н.Союз має тепер усіх 5 реальностей, до яких зарахований теж і Союзовий дім. Одна з цих реальностей є тепер в продажі, а тому остається властиво тільки три реальности, що їх трудно продати, бо на них є зависоке міське оподаткування. В 1948 році ці реальности принесли 4.5 зиску.

На цьому закінчено дискусію над звітом гол. касієра.

Опісля на внесення контрольора В. Гірняка, поперте радним М. Давискибою, ухвалено одноголосно всім членам головного екзекутивного комітету У.Н.Союзу вотум довіря.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ ЗА 1948 РІК

Подаємо до відома всьому членству У. Н. Союзу, що Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу перевела протягом минулого року дві контролі майна й діловодства У. Н. Союзу.

Звіт з першого півріччя був поданий в „Свободі", органі Союзу, дня 7-го серпня 1948 року.

Звіт за друге півріччя подаємо як слідує:

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ:

Прибуток членства за 1948 р.

	Число старших членів	Число молод. членів	Разом
Дня 31. грудня 1947 р. було	35,744	12,538	48,282
Прибуло за 1948 рік	3,314	2,004	5,318
Разом	39,058	14,542	53,600
Відійшло в році 1948	1,754	973	2,727
Остається з кінцем 1948 року	37,304	13,569	50,873

Отже за рік 1948 У. Н. Союз збільшився на 2,591 активних членів в обох департаментах.

Крім повище згаданого числа в У. Н. Союзі є ще 770 членів на безплатному продовженні або на виплаченім обезпеченні. Отже разом усіх членів є 51,643.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ І МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1948 РІК.

	ПРИХІД:	РОЗХІД:
Перший піврік	$ 910,824.13	$ 975,733.89
Другий піврік	1,652,016.97	1,736,497.69
Разом	$2,562,841.10	$2,712,231.58

ПРИХІД:

З місячних вкладок від членів	$1,105,782.81	$1,105,782.81
Відсотки від бондів	219,120.24	
Відсотки від морґеджів	37,052.29	
Відсотки від членських позичок	15,708.96	
Відсотки з банків	84.19	
Заробок на бондах	15,488.63	
Чинш від реальностей	57,493.92	
Разом від інвестицій		344,948.23
Сирітські части	5,417.20	5,417.20
Приходи друкарні і книгарні	97,552.44	97,552.44
Зворот позичок до народ. фонду	155.02	
Зворот стипендії	100.00	
Продаж книжок в англійській мові	250.55	
Разом звороти до народ. фонду		505.57
З переносу резерви за переписаних членів з молод. департ.	4,393.18	
З переносу резерви за переписаних членів зі старого роду обезпечення до нових родів обезпечення	1,790.18	
Разом з переносу		6,183.36
Зворот виплаченої нагороди за нових членів з мол. деп.	6,706.01	
Зворот виплаченої нагороди лікарям з мол. департ.	132.00	
Зворот виплаченої нагороди відділовим секретарям з мол. департ.	8,915.09	
Звороти дивіденди і нагороди за нових членів	392.67	
Звороти інших фондів з мол. деп. до повнолітних членів	24.90	
Продаж Ювілейної Книги і Історії України в англійській мові	764.50	
Платничі книжечки і відзнаки	15.17	
Продаж інвентаря	280.00	
Сплати нотів (векслів)	60.00	
З переносу резерви за суспендованих членів	4,770.86	
З переносу відсотків від інвестицій	2,784.06	
Разом інші звороти		24,845.86
З переносу фонду бл. п. С. Ядловського до народного фонду	3,262.38	
З переносу фонду Захисту-Сирот.	47,587.34	
Разом		50,849.72
Інвестиції:		
Продаж і сплати бондів	764,113.07	
Підвищено вартість інвестицій в бондах	308.16	
З переносу на обниження інвестицій в бондах	3,616.99	
Сплати морґеджів	104,371.38	
Сплати членських позичок	44,809.92	
Сплати стаків Elizabeth Trust Co.	3,487.31	
З переносу на обниження вартости інвестицій в реальностях	2,339.00	
З переносу на обниженя вартости машин в друкарні	3,710.08	
Разом з інвестицій		926,755.91
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1948 р.		$2,562,841.10

РОЗХІД:

Виплати з посмертних фондів	$ 460,631.77	
Виплати з фонду адміністраційного	378,612.28	
Виплати з фонду конвенційного	68.02	
Виплати з фонду запомогового	27,355.95	
Виплати з фонду народного	9,597.73	
Виплати з фонду резервового	455.12	
Виплати з фонду сирітського	7,262.97	
Виплати з фонду обезпеки інвестицій і смертности	1,442.20	
Виплати з фонду Згоди Братств	2,739.61	
Виплати з фонду Захисту-Сирот.	47.75	
Разом		$ 888,213.40
Інвестиції:		
Інвестовано в бондах	1,770,595.55	
Інвестовано в морґеджах	19,500.00	
Позички членам	24,975.13	
Закупно машин до друкарні	6,108.50	
Піднесено вартість інвестицій в реальностях	2,839.00	
Разом інвестовано		1,824,018.18
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1948 р.		$2,712,231.58

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ:

Готівка з кінцем грудня 1947 року осталася	$ 501,546.02
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1948 р.	$2,562,841.10
Разом	$3,064,387.12
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1948 р.	2,712,231.58
Готівка з кінцем 31. грудня 1948 р. остається	$ 352,155.54

ЗІСТАВЛЕННЯ БІЛЯНСУ:

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 352,155.54	Посмертні фонди	$9,734,705.27
Морґеджі	781,256.51	Адміністраційні фонди	188,871.38
Бонди	8,631,460.54	Конвенційний фонд	51,228.50
Позички членам	373,040.92	Запомоговий фонд	141,800.04
Реальности	234,000.00	Народний фонд	10,988.51
Друкарня	7,515.10	Резервовий фонд	15,113.83
		Сирітський фонд	82,798.79
		фонд обезпеки інвестицій і смертности	96,052.40
		Фонд Згоди Братств	9,666.48
		Фонд Захисту-Сиротинця	48,203.41
Разом	$10,379,428.61	Разом	$10,379,428.61

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, означений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старших членів і молодечого департаменту знаходиться в отсих банках:

Bankers Trust Co., New York, N. Y.	$ 40,708.67
Chase National Bank, New York, N. Y.	64,277.76
Commercial Trust Company, Jersey City, N. J.	33,210.14
First National Bank, Jersey City, N. J.	21,728.60
Guaranty Trust Company, New York, N. Y.	48,554.89
Hudson County National Bank, Jersey City, N. J.	23,284.69
Irving Trust Company, New York, N. Y.	39,631.14
National Newark & Essex Banking Co., Newark, N. J.	1,676.61
Public National Bank & Trust Co., New York, N. Y.	26,493.38
Royal Bank of Canada, Toronto, Ont.	31,890.96
Ukrainian Savings Company, Cleveland, Ohio	5,676.37
Union County Trust Company, Elizabeth, N. J.	11,618.15
* New Jersey Title Guarantee & Trust Co., Jersey City, N. J.	3,358.45
Total in Banks or Trust Co.	$352,109.81
Cash in office	45.73
Total	$352,155.54

Загальне майно старших членів, молодечого департаменту і фонд Захисту-Сиротинця з кінцем 31. грудня 1948 року остається	$10,379,428.61
Активи не втягнені до загального маєтку:	
1) Відсотки від морґеджів з кінцем 31. грудня 1948. платні в 1949 році	4,624.49
2) Відсотки від членських позичок з кінцем 31. грудня 1948 р. платні в 1949 році	8,134.11
3) Відсотки від бондів з кінцем 31. грудня 1948 р. платні в 1949 році	55,867.44
4) Відсотки з банків з кінцем 31. грудня 1948 р. платні в 1949 році	42.57
5) Залеглі місячні вкладки з відділів з кінцем 31. грудня 1948 року виносять	10,368.17
Разом не втягнені активи	$ 79,036.78
Разом	$10,458,465.39
В загальній сумі майна У. Н. Союзу є втягнені 216 невиплачених сирітських частей разом з відсотками в сумі	82,798.79

Загальне зіставлення і приріст майна У. Н. Союзу в році 1948:

	Майно У. Н. Союзу в 1948 році	1947	Приріст
Майно старших членів	$ 9,405,660.43	$8,783,107.43	$622,552.92
Майно Молод. Деп	973,768.26	844,653.92	129,114.34
Разом	$10,379,428.61	$9,627,761.35	$751,667.26

ОТСІ ВІДДІЛИ ДОВҐУЮТЬ ЗА 1948 РІК:

Головна контрольна комісія стверджує, що залеглі вкладки відділів У. Н. Союзу, які мали бути заплачені в грудні 1948 року, а не були, виносять суму $10,368.17:

Відділ:	Сума:	Відділ:	Сума:
15	$ 26.16	423	141.64
32	29.90	424	17.13
61	94.34	425	20.46
72	85.02	432	4,438.77
107	66.75	434	24.17
149	87.08	439	254.79
162	34.75	442	129.10
165	73.20	445	702.44
211	211.46	453	40.49
225	3.06	456	527.80
239	287.50	457	45.84
333	141.88	459	112.65
337	18.06	461	159.15
341	737.31	462	27.16
345	134.79	464	291.99
346	11.27	465	35.44
359	92.52	468	130.40
366	44.32	469	664.48
378	30.57	474	81.68
394	13.77	477	244.76
410	4.84		
411	35.46		
416	13.82	Разом	$10,368.17

Крім вище наведеного звіту Головна Контрольна Комісія стверджує, що з кінцем 1948 року невиплачених смертних запомог є на суму **$4,048.16.** Їх невиплачено досі з браку відповідних правних документів, потрібних для виплати.

Витяг зо звіту актуарія У. Н. Союзу.

Смертність старших членів в році 1948 була 61.2%, а молодших 3.9%. Разом обох департаментів була 58%.

Оцінка грамот старших членів є 123.7%, а дітей 185.6%. Разом оцінка грамот обох департаментів є 127.7%.

Інвестиції У. Н. Союзу принесли в 1948 році 2.90%.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ ОРГАНУ „СВОБОДА", за час від 1. січня до 31. грудня 1948 року.

Готівка з кінцем грудня 1947 року осталася	$ 6,763.61
Прихід за 1948 рік	97,552.44
Разом	$104,316.05
Розхід за 1948 рік	101,514.75
Осталась готівка з кінцем 31. грудня 1948 року	$ 2,801.30

Загальна сума є вже включена до адміністраційного фонду і є зачислена в загальному майні У. Н. Союзу.

Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу перевела основну контролю майна, діловодства, господарки та організаційного життя У. Н. Союзу в днях від 14. до 20. березня 1949 року і отсим стверджує, що знайшла все в найкращому порядку та дає свої підписи.

Д. Капітула, голова; **В. Гірняк,** містоголова; **д-р А. Т. Кібзей,** секретар; **І. Іванчук і інж. С. Куропась,** члени.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

В дискусії над звітом контролі забирали голос такі урядники: Марія Малевич, Д. Шмагала, П. Кучма, В. Дідик, М. Давискиба, С. Слободян, Олена Штогрин, І. Кокольський, Т. Шпікула й П. Дуда.

На запити, які були ставлені до контролі, відповідав її голова Д. Капітула. І так на запити в справі залеглих вкладок деяких відділів з кінцем 1948 року, та в справі заморожених грошей в одному з банків ще з часів депресії, відпо-

(Продовження на стор. 6-тій)

О. ГЕЦ.

ШКІЦИ З БРАЗИЛІЇ

(ILHA DAS FLORES — ОСТРІВ КВІТІВ)

(Продовження).

Характерною ознакою Ріо де Жанейро є також почуття своєрідної територіяльної свободи. Не помітно тісноти великих міст, хоч би і Старого краю. Ріо не потребує підземних і повітряних залізниць, не мусить рости вглиб і вгору — воно може спокійно рости вшир.

Після першої нашої візити до Ріо ще з острову, ми вернулись цілком приголомшеними видом всіх богатств світу, виставлених тут на показ. Що означали перед усім баченим наші 185 крузейрів (10 долярів) на особу, одержаних у вигляді останньої допомоги від ІРО!..

І хоч на вулицях більшість людей виглядала так само, як і ми, хоч вештались і убогі постаті та напівголі мурини, ми не бачили їх.

Напевно, Ріо де Жанейро так і лишилось би в нашій памяти містом казкової розкоші та достатків, колиб не судилося нам побачити його з іншої сторони.

Вже заладовані до поїзду, пересуваючись різними товаровими двірцями і набережними, мали ми ще раз можливість переконатися, якими богатствами розпоряджає край: гори імпортованих і експортованих товарів заповнюють двірці і пристані, один коло одного стоять кораблі з різних кінців світу, навантажуючи або виладовуючи своє бездонне нутро.

Наш поїзд посувається дуже поволі, аж поки, обігнувши місто, виїхав на околиці. Тут нас вразило видовище цілком іншого характеру. Уявіть собі голу глинисту стрімку гору, що здіймається так високо, як засягне око з вікна вагону. Здалека маєте враження, що вкрита вона кролячими норами, та, піджиджаючи ближче, переконуєтесь, що ці нори — то людські житла. Пів-землянки, пів-буди, без вікон і дверей з прогнилих чорних дощок, залатані старими поіржавілими бляхами з консервних баньок. Довкола страшний бруд, купи сміття, в якому лазять чорні голі діти, ганчірки, розвішані на дротах і мотузках — словом, така скрайня безпросвітна нужда, якої не може собі намалювати людська уява, котра є зовсім немислима в більшости держав Европи, навіть так тяжко зруйнованих війною.

Проїхавши цю дільницю, поїзд знову вривається в місто, мчить серединами вулиць серед блискучих вистав і розкішних будівель.

Чи можуть бути більші контрасти?..

Бразилія з вікна вагону.

Минувши Сан Павльо, віїхали ми, як нам сказали, в „правдиву Бразилію". Цілком щезла пишна романтика південної фльори, що так радувала наше серце на Острові Квітів. Натомість потяглася надзвичайно одноманітна горбкувата місцевість, вкрита ще більш одноманітною порістю жосткої трави та високою понад зріст людини папороттю. Невеличкі, але надзвичайно часті річечки, котрі розтікаються в різні сторони, творять на кожному кроці великі мочарі — баняди. І трава, і папороть, і мочарі мають смутні сіро-зелені тони, і по них ніяк не можна пізнати, яка пора року стоїть в природі. Сіре листя попередніх років, змішане з ще зеленим, корчі, пообростані страхітливими мошаними бородами — все це, ніби хвилі

ПРОТОКОЛ

(Продовження зі стор. 5-тої)

відь була, що ці відділи, які з кінцем 1948 року довгували до каси Союзу, вирівняли свої вкладки в перших місяцях 1949 року, а щодо заморожених грошей, то з них У.Н.Союз отримав вже 72.5 відсотків, так що тепер остається ще заморожено 27.5 відсотків, що в грошах виносить суму около $3,000. Чи цю суму дістанеться вповні чи тільки частинно, та коли це станеться, то цього тепер не можливо зпевністю сказати.

Опісля поставлено ще питання в справі звороту стипендій до народного фонду, які це були позички з народного фонду та коли їх уділювано, в якому стані є інвестиції У.Н. Союзу та якої якости є Союзові бонди. У відповідь виснено, що тільки дуже мале число членів звертають уділені їм стипендії з народного фонду, а щодо позичок з народного фонду, то їх уділено ще в 1932 році, отже в часах депресії, цим бідним членам, що не могли платити своїх вкладок. Ці члени мали тоді ще грамоти старого роду обезпечення, які не передбачали ніяких зворотів, а тому вони не могли нічого позичити на того роду грамоти. Щоб поратувати їх в плаченні вкладок, на ту ціль уділено з народного фонду позички, й коли тепер якийсь член звертає цю позичку, то її знова віддається до народного фонду. Щодо інвестицій, то вони є в доброму стані, а коли мова про бонди, то вони всі є високої якости, крім двох бондів на малу суму, що їх треба зарахувати до меншевартісних.

На цьому вичерпано дискусію над звітом контрольної комісії, і на внесення радного Т. Шпікули, поперте радною Оленою Штогрин, уділено їй одноголосно вотум довіря.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА Д. КАПІТУЛИ

Звіт з моєї діяльности, як головного урядника-контрольора У. Н. Союзу, обіймає речинець від 1-го січня до 31-го грудня 1948 р.

Крім уряду головного контрольора У. Н. Союзу, я, як головний урядник, працював теж при кожній нагоді для У. Н. Союзу.

В моїй окрузі, на всіх місцевих як також позамісцевих зборах, де я тільки був присутним, виступав я і говорив про УНСоюз, як про найбільшу українську запомогову організацію, до якої належати повинен кожний українець, кожна українка.

Моя округа складається з 25 відділів У. Н. Союзу, що творять Окружний Комітет, котрого я є предсідником. В 1948 році я скликав два рази окружні збори. Перший раз скликав я окружні збори до Сейнт Клер, Па., дня 23-го травня. На тих зборах я апелював до представників окружних відділів, щоби вони вжили всіх старань в своїх місцевостях, щоби в проголошеній кампанії за новим членством дійсно збільшити У. Н. Союз до 50 тисяч членів.

Другий раз скликав я окружні збори до Фреквіл, Па., дня 5-го вересня. На тих зборах був присутний головний секретар У. Н. Союзу, п. Д. Галичин, який представив урядникам і членам окружних відділів фінансовий стан У. Н. Союзу, а також цю велику працю, яку У. Н. Союз робить не тільки для свойого членства, але теж для всього українського загалу. Я знова апелював до представників окружних відділів, зокрема тих, що ще не виповнили були своєї квоти, щоб вони це зробили якнайскорше.

Приписана квота для моєї округи виносила 215 членів, і хоча знайшлися 4 відділи, що не приєднали навіть по одному членові, то решта 21 відділів приєднали 260 нових членів, і в такий спосіб перевищено приписану квоту 45 членами.

Я сам в своїй місцевості зорганізував в 1948 році 10 нових членів. Моя округа з кінцем грудня 1948 року числила 2,608 членів.

Поза те я переписувався з урядниками і членами відділів моєї округи, а в разі потреби теж і з головним екзекутивним комітетом У. Н. Союзу.

На тім кінчу свій звіт, та бажаю У. Н. Союзові зрости до 55 тисяч членів впродовж 1949 року.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА В. ГІРНЯКА

Вповажаний Пане Предсіднику, головні урядниці й урядники!

Цьогорічне засідання Головного Уряду Українського Народного Союзу — в мойому понятті — є дуже важним тому, що всі ми зїхались не лиш для того, щоб провірити реальні здобутки наших минулорічних нарад, а теж і здобутки наших численних відділів, в недавно закінченій кампанії, але також присвятити якнайбільше часу на наради й виготовлення плянів для нової кампанії, яку повинні виконати всі наші відділи в цьому році з нагоди 55-літнього ювилею існування Батька-Союзу.

Провірюючи діяльність та прогрес У.Н.Союзу в Америці і Канаді за минулий рік, я, як член Голов. Конт. Комісії, заявляю Вам, що труди Ваші, вложені на минулорічних нарадах, а також і ця праця, яку Ви виконали, коли розїхались домів — дали змогу Головній Екзекутиві У.Н.Союзу не тільки закінчити успішно кампанію, але ці труди й праця стануть тепер теж допоміжним чинником у наших цьогорічних нарадах, від яких залежатиме дуже багато, який успіх зроблять наші відділи в цьому році.

Цьогорічне засідання є важним ще й тому, бо в цьому році приїде до З.Д.П.А. й Канади зо скитальщини багато наших братів та сестер при допомозі членства Союзу. Отже на тих нарадах треба застановитись нам, як саме найкраще підготовити все наше членство до зустрічі тих наших сестер і братів, а також і до приєднання їх до великої Союзової родини в цьогорічній кампанії.

Вірю в спосібність, розум та вилу Вашу, дорогі урядниці й урядники. Вірю, що так як на минулорічних нарадах, так і на цих, які є останніми перед Союзовою конвенцією, Ви викажете свої здібности та винесете такі постанови, які заставлять усіх наших членок і членів до праці над розбудовою наших відділів у цьогорічній кампанії, бо лише цим докажемо спільно на нашій слідуючій Союзовій конвенції, що ми були гідними провідниками Батька-Союзу!

На закінчення мого звіту скажу Вам ще й це, що на протязі минулого року переводив я з іншими контрольорами два рази загальну контролю майна, діловодства У.Н.Союзу та організаційного руху по наших відділах й знайшов це все в найкращому порядку. Про загальну мою Союзову працю говоритиму в іншому часі.

Бажаю Вам витривалості, та успіху в наших спільних нарадах.

РІЧНИЙ ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА Д-РА А. Т. КІБЗЕЯ.

Як приписано статутом, Гол. Контроля У.Н.Союзу відбула два засідання, контролюючи майно і діловодство У.Н.Союзу за рік 1948, а то в липні 1948 і в березні 1949. На обох цих засіданнях я був присутний, та брав активну участь в перегляненню та контролюванню книговодства У.Н.Союзу. Звіти з обох цих засідань були проголошені в „Свободі".

В місті Дітройті, де я живу, я брав живу участь в організаційному житті У.Н.Союзу. Я завжди, де тільки вимагала цього потреба, подавав точні пояснення, та інформації щодо У.Н.Союзу, брав активну участь з іншими урядниками, на Союзових зібраннях. На 20 листопада я був присутний на зборах місцевих відділів УНСоюзу, на яких від УНСоюзу промовляв д-р Мишуга. Рівнож я був присутний на кількох інших засіданнях, що відбувались з рамени Союзу для влаштування концертів та імпрез в народних справах.

Згадаю теж, що не зважаючи на те, що я тепер працюю в стейтовім шпиталі і приватної практики не маю, я, на просьбу місцевих відділових урядників, їздив часто оглядати нових членів, головно в суботи, або в неділі. Роблю це тому, щоб помогти збільшити число членів в нашій організації.

В Дітройті є велике поле для організування нових членів. Треба лише більше хотіння та щирої волі, зі сторони зарядів не тільки двох, або трьох відділів, як це нераз є, але зі сторони всіх місцевих відділів, а тоді успіх буде повний.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА ІВАНА В. ІВАНЧУКА

ВП. Пане Предсіднику, головні урядниці і урядники!

Поза працю головного контрольора У.Н.Союзу, котру то функцію я виконав два рази минулого року, а це, контролю майна, діловодства й організаційного життя У.Н.Союзу за рік 1948, я виконував теж і інші Союзові завдання. І так в Дітройті допоміг я Екзекутиві У.Н.Союзу полагодити остаточно справу неактивного 203 відділу У.Н.Союзу, злучуючи його з від. 183, і в такий спосіб не допускаючи до втрати ані одного члена.

Совісно сповнив я свій обовязок як член і урядник У.Н. Союзу в минулорічній кампанії, бо приєднав 25 нових членів до від. 183. Рівнож заохочував інших відділових урядників і поодиноких членів в Дітройті взяти чинну участь в приєднуванню нових членів до Союзу.

Працював теж короткий час як Союзовий організатор в Шикаґо й околиці, і стверджую, що в цій праці мав я щире попертя та кооперацію головного контрольора інж. Куропася і гол. радного Т. Шпікули, як рівнож усіх відділових урядників і членів. Всі вони докладали старань, щоб мій побут в Шикаґо й околиці був успішний для Союзу. І справді, ця спільна акція дала конкретний вислід, бо за короткий час я зорганізував досить поважне число нових членів.

Я виступав з промовами на Союзовім Дні в Шикаґо, і на бенкеті молодечого 452 відділу в Іст Шикаґо.

Цікавився працею, а теж і самий брав участь в праці наших загально-народніх установ, таких як Конгресовий Комітет, Пан-Американська Українська Конференція і Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет, які то установи є піддержувані головно членами У.Н.Союзу.

Брав активну участь у підготовці Зїзду Ліґи Української Молоді Північної Америки, який відбувся в Акрон, Огайо. Рівнож взяв участь в зїзді Українських Університетських Абсольвентів, що також відбувся в Акрон, та був вибраний до екзекутивного Комітету цеї організації.

Застановляючись над різними справами на цьому засіданні, ми повинні звернути головну увагу на дві найважніші справи, а це, в який спосіб дістати до Союзу якнайбільше родженої тут молоді та нових імігрантів.

Як Екзекутива У.Н.Союзу, так і кожен урядник зокрема повинні доложити всіх зусиль, щоб пояснити новим імігрантам, що в „єдности сила", та що таку силу можна виказати лише тоді, коли наші українці в Америці і Канаді будуть зорганізовані. І треба сконстатувати отцей факт, що У.Н.Союз, що начисляє 51,000 членів, є опорою і основою цього організованого життя, яке несе майже ввесь тягар нашої народної праці та нашої матеріяльної й моральної помочі українській справі. Цей саме факт повинен бути дороговказом для кожного нового імігранта станути в ряди оцеї нашої народної твердині.

Щодо нашої тут родженої молоді, ми повинні винести відповідні конкретні ухвали, і їх в найскорішому часі ввести в життя. Ми повинні почати негайно устроювати окружні зїзди нашої молоді, та й в інший спосіб приготовляти її до перебирання праці в місцевих відділах, так, щоб вони були опісля готові перебрати теж обовязки головних урядників. Бо лише в такий спосіб ми зможемо продовжити будучність У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА СТЕПАНА КУРОПАСЯ.

Союзове життя в Шікаґо, за минулий рік, не виказувало ніяких різких тенденцій! Воно плило зовсім тихим нормальним життям, У.Н.Союз зростав в членстві, а в парі з тим і в майні. Прибували молоді члени УНСоюзу, а вимирали старі — події нормальні і здорові. Тому й життя головного урядника в Шикаґо, коли ідеться про У.Н.Союз, було зовсім нормальне без зайвих потрясень, які були в інших ділянках організованого українського життя. В минулому році працював у нас з добрим успіхом, як організатор, головний контрольор У.Н. Союзу п. Іван Іванчук. Організаційна праця п. Іванчука виказувала в шикаґовському районі свою силу не лише в ново-здобутих для У.Н.Союзу членах, але вона може бути приміром, як в згоді з людьми можна досягнути успіхів, а в парі з тим стати таким організатором У.Н.Союзу перед яким усюди отвираються двері. Деякі шикаґовські відділи УНСоюзу зростали в членах, інші стояли на місці або виказували малі втрати, залежно від того, чи їх урядники мали час, охоту й знання для організування нових членів. Правда деякі відділи зростали більше ще й тому, що організатори У.Н.Союзу п. Іванчук і п. Білецький мали з тими відділами більше порозуміння, мали від них більше адрес й тим самим ті відділи діставали від організаторів більше нових членів.

На протязі минулого року, як урядник У.Н.Союзу, я дбав в місті свого перебування про активність союзового життя, а знова своєю народною працею я репрезентував гідно У.Н. Союз на зовні у всіх тих численних імпрезах шикаґовської громади, що помагали матеріяльно й морально визволенню України.

Союзова Громада в Шикаґо влаштувала минулого року дві імпрези, т. зв. Маланчин Вечір і День У.Н.Союзу. Крім цього відбулися у нас організаційні збори відділів раз в квітні, а другий раз в листопаді. Як директор і референт преси Союзового дому писав я про всі ті справи звязані з життям Союзової громади в нашому місті, як також цілої громади взагалі. Записав кілька членів до У.Н.Союзу, щоби й тут стати на поклик Головного Уряду, що кожний союзовець має на протязі року придбати бодай одного члена до У. Н. Союзу.

Як головний контрольор У.Н.Союзу контролював майно, діловодство, господарку й організаційне життя У.Н.Союзу та свої помічення й завваги з цеї контролі подавав на Річному Засіданню Головного Уряду. І знова ж ще тут стверджую, що як фінансовий, так і ввесь організаційний стан У.Н.Союзу спочиває на здоровому підложу й розвивається в нормальних здорових обставинах, а такий стан є запорукою великої й світлої будучности не лише самого Союзу, але теж і всього того американського українського життя, що з ним вяжеться.

На цьому закінчено поодинокі звіти членів контрольної комісії і на внесення заступниці головного предсідника Марії Малевич, поперте радним С. Слободяном, рішено одноголосно приняти звіти всіх пятьох членів контрольної комісії без дискусії та уділити їм вотум довіря.

ЗВІТ Д-РА Л. МИШУГИ ВІД РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ".

Редакція газети — це чи не єдина інституція в світі, яка властиво не має потреби здавати звіту. Її бо звіт — це сама газета. Перегляньте її сторінки і там знайдете відповідь на запити не тільки щодо самої роботи редакції, але там побачите і саму редакцію, її думку і її душу. Тому, хто читає „Свободу", той знає, що й як редакція робила.

Першим і найголовнішим завданням газети є здобути та передати читачам точну, правдиву та об'єктивну інформацію про важні події дня в широкому світі. Це стараємось робити. З найбільш можливою тільки в наших обставинах точністю реєструємо їх точно і об'єктивно, без огляду на наше власне наставлення та відношення до них. Ми дбаємо, аби ці вістки походили з авторитетного джерела, аби були точні та об'єктивні. Свобода і вірність інформацій належать до чотирьох найголовніших свобід, за повне здійснення яких йде сьогодні ґіґантичний змаг у світі. Теж „Свобода" в цьому змагу займає не останнє місце.

Ясно, що в передаванні інформацій ми приділювали окрему увагу таким вісткам, що могли якнебудь посередньо чи безпосередньо стосуватися наших читачів, нашої організації та нашого народу взагалі. В цьому ми натрапляли на окремі трудноші, бо тих вісток треба було шукати й їх здобувати. Ми маємо всі підстави твердити, що власне „Свобода" стала головним джерелом тих вісток і то не тільки для її читачів, бо можемо навести наявні докази, що велика частина інформацій, які появилися у вільній українській пресі чи то з українського життя чи у зв'язку з ним та з Україною і українською боротьбою, була перебрана власне зі „Свободи". Якщо при цьому редакції газет не називали джерела, це вже їхне діло.

А вже найбільше зусиль ми доклали, щоби з найбільшою точністю реєструвати події з нашого американсько-українського життя. Теж і під цим оглядом доводиться перемагати безліч найрізноманітніших труднощів та найменшими силами і засобами. Вправді, в минулому році під цим оглядом вже спостерігалося деяке збільшення співпраці наших читачів, але воно ще далеко не вистачальне. Редакція де і як тільки могла, головно в важливіших справах, висилала одного чи другого зі своїх співробітників і тоді передавала обширні та фахові звідомлення. Але в більшості випадків цего не можна було зробити, як з огляду на недостачу фондів, так і робочої сили і тоді треба було користуватися принагідними повідомленнями з місць, якщо такі взагалі були.

Крім актуальних подій дня, редакція вважала своїм великим обов'язком висвітлювати та оцінювати мало або й цілком невідомі події минулого. І в цьому знову треба було з найбільшою точністю дбати про правдивість та об'єктивність інформації. В цій мозольній інформативній праці нам завжди просвічувала головна ціль: **поширювати правду,** поширювати правду про Америку і про Україну, сказати якнайбільше правдивого про український нарід, про його змагання і про його терпіння з одного боку, а на прикладах американських подій і американського життя виказати ті всі незрівняні благодаті і можливості, що їх дає справжня американська демократія.

Ясно, що на самих тільки інформаціях завдання газети і робота редакції не вичерпується. Газета має бути не тільки реєстром конкретних щоденних подій, але й відзеркаленням зв'язаних з ними думок та почувань. І під цим оглядом ми вив'язувались як вміли та могли. В редакційних та надісланих статтях ми передавали думки та оцінку тих подій, що творили суму життя. Ми не пропустили ні одної загальної або української важливішої події, щоби не роз'яснити її самої, її причин та можливих наслідків. Під цим оглядом ми намагалися з найбільшою точністю здійснювати видвигнене під час нашої кампанії за добровільну доплату до передплати гасло, іменно, щоби „Свобода" справді і під кожним оглядом була **вільною трибуною вільного слова.** На шпальтах „Свободи" за минулий, як і попередні роки друкувалися статті і думки авторів найрізноманітніших політичних переконань та віровизнань. Ми кожному віддавали місце, якщо тільки його думки були висловлені у формі загально-прийнятих етичних норм і не противорічили виразно засадам та інтересам американського і українського народів. На сторінках „Свободи" забирали голос всіх відтінів націоналісти, демократи, соціялісти і автори всіх можливих тільки напрямків, за виїмком комуністів. Большевизм ми вважаємо злочином проти людства і його віковічних надбань і проти нього ми можемо тільки боротися. Але ми признаємо, що людина може помилятися і тому ми віддавали місце в газеті й тим, що свої помилки щодо большевизму відверто визнали і їх засудили. У висловлюванні думок та ідей „Свобода" і за минулий, як і попередні роки була демократичною, всенародною вільною трибуною вільного українського слова в найповнішому розумінні.

Ми завжди доцінювали велике виховне значення преси і тому „Свобода" вважала своїм важливим обов'язком віддавати якнайбільше місця цим виховним справам, головно боротьбі проти зла та скріплюванню добра. Під цим оглядом нашою базою були принціпи християнської цивілізації та американської демократії.

„Свободу" не від сьогодні вважається не тільки виразником думки американських українців, але й головним промотором американсько-українського життя. Цю високу оцінку ми намагалися виправдати і в звітовому році. Ми не тільки реєстрували події з нашого життя, але як могли, так намагалися це наше життя творити, урізноманітнювати його, робити його багатшим та всіляко його піддержувати. Ми були не тільки пасивним дзеркалом того життя, але його активним учасником і йшли в його авангарді. Не було у нашій громаді загально-народної справи, якої „Свобода" всіми своїми силами не піддержала б. Прикладом цього може послужити становище та участь „Свободи" у благородній гуманітарно-допомоговій акції американських українців. Акції Злученого Українського Американського Допомогового Комітету присвячуємо, як відомо, багато місця в газеті, так, що були випадки, що нам закидували, мовляв, „відколи то „Свобода" стала органом цього Комітету". „Свобода" була органом не Допомогового Комітету, але органом цего репрезентативного великого тіла американських українців, що вже сьогодні дало такі благородні наслідки. Бо ЗУАДКомітет у своїй величезній більшості це ніхто інший, тільки члени Українського Народного Союзу і вони разом зі „Свободою" мають сьогодні повне право сказати, що робота ЗУАДКомітету це була наша робота, а його успіхи є нашими успіхами. Це, що сьогодні кожний пароплав нових імігрантів з-поміж обездолених европейських скитальників привозить великий відсоток українців, це в першу чергу наслідки жертвенности і праці згуртованого в Українському Народному Союзі найсвідомішого американсько-українського загалу і його органу „Свободи". Тільки правда, а ніщо інше вимагає це публично ствердити.

Це саме можна б сказати і про допомогу політичній праці Українського Конгресового Комітету, якої завданням боронити права українського народу на вільне й самостійне життя та подавати правдиві інформації про Україну та її змагання. Про цю акцію містили ми більше матеріялів в англійській мові в „Юкрейніен Віклі", щоб вони таким чином легше доходили до відома нашої, тут родженої молоді, чи взагалі американського читача, що не знає української мови.

Важливе місце в „Свободі" занімали наші культурні справи. Крім великої уваги всім культурним проявам нашої американсько-української громади загальному культурному прогресові, на сторінках „Свободи" теж за звітовий рік надруковано чимало всіляких художніх творів.

Для короткої характеристики друкованих в „Свободі" матеріялів, крім чисто інформаційних, вистачить згадати, що в минулому році у фейлетонах „Свободи" „друкувалися" кільканадцять авторів, між ними: Бурсе, Лащенко, Курилів, Гаран, Андрієнко, Підмогильний, Любомирський, Глід, Мірчук, Кравченко, Брадович та інші. Теж тематика була різноманітна. Ще згадаємо, що для подрібного насвітлення нашого власного громадського життя, в „Свободі" появилися вичерпуючі інформації, як наприклад з конвенції молоді в Акрон, з конвенції Українських Американських Ветеранів, зі Світового Конгресу Українського Жіноцтва, в останньому довший репортаж з життя та побуту нових українських імігрантів в стейті Меріленд та інше. Українська сторінка в англійському тижневику і в минулому році була справжньою мозаїкою української літератури з ділянки коротких оповідань. Звичайно, в таких випадках трапляються кращі і другорядні речі, але як зважити, що в 52 числах „Віклі" було щонайменше по два-три короткі оповідання, тоді можна мати уявлення про ці великі турботи редакції, щоби газеті дати все, по можности, найкраще і рівночасно найдешевшим коштом, а то й взагалі безкоштовно. Ніхто в світі, що визнається на пресовій роботі, не повірив би, що всю цю роботу виконують три редакційні сили, які крім того полагоджують безліч всіляких інших справ, тільки посередньо зв'язаних з редакцією щоденника.

(Дальше буде).

збаламученого моря, що скаменіли вмить і лишилися непорушними. Тільки де-не-де над цією сумною скатерттю здіймаються вгору високі, подібні до вивернутих парасолів, піньйори — опоетизовані царі бразилійської фльори.

Час до часу на зміну приходять інші, хоч і не веселіші картини: величезні пасовиська, загороджені дуже примітивними загородами з колючого дроту, або вбитих ґусто один коло одного в землю грубих колів. В загородах пасуться табуни зниділої, худорлявої худоби. Дві доби їдемо цією пустелею, часом перетинаючи ліси, виїжджаючи на гору, або зїжджаючи з гори, але в сукупности вся ця довга подорож лишила по собі враження одної суцільної сіро-зеленої плями.

Залізниця від Ріо до Сан Павльо є електрична, має подвійні тори і взагалі збудована з усіми модерними вимогами. Але від Сан Павльо на південь тягнеться дуже примітивно прокладена одноторова колія, льокомотиви якогось дивного типу опалюються попросту дровами, або спеціяльним вуглям, що випалюється з сучків зігнилих уже піньйорів. Деревяні лупи, на яких лежать рейки, нерівні, а місцями впродовж кількадесятьох метрів лежать, ледве торкаючись землі, і не розлітаються в різні сторони тільки тому, що їх тримають рейки. Така залізниця, котра, до речі, прокладена на дуже нетривких ґрунтах, легко піддається впливам тропічних злив, підземних вод і постійних дуже різких змін температури. Отже і не дивно, що залізничні катастрофи — явище в Бразилії цілком природне. Щоразу по обидвох боках, залізниці видно розбиті вагони і льокомотиви і такі, що вже лежать давно, і такі, що навіть не вспіли вкритися іржею.

На окремих будовах, а часом навіть на цілих селищах, повз які проїжджає поїзд, видно відбиток стилю далекої батьківщини його господарів. Будинки японців з позадираними вгору ріжками дахів, пласкодахі житла сирійців, типові польські та українські хати під солом'яними стріхами.

А отак десь на безлюдді стоїть деревяна буда, не білена, не обгороджена, без комина і вікон. На порозі сидить ціла купа смаглявих дітей. Вони махають руками і щось кричать услід проїжджаючому поїздові. Здебільша це — житла доглядачів худоби. Часом ще видно коло такої буди бодай кілька грядок городу, але найчастіше — саму голу витоптану землю. І невільно тоді виникає думка: як живуть ці люди серед широкої пустелі і що вони тут їдять?..

(Дальше буде).